T.C.

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BANKACILIK VE FİNANS ANABİLİM DALI

FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİNİN KARLILIĞI İLE KURUMSAL YÖNETİM UYGULAMALARININ İLİŞKİSİ

Basim Mohammed Saeed Younus AMEEN

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf GÖR

Çankırı - 2023

T.C.

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

BANKACILIK VE FİNANS ANABİLİM DALI

FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİNİN KARLILIĞI İLE KURUMSAL YÖNETİM UYGULAMALARININ İLİŞKİSİ

Basim Mohammed Saeed Younus AMEEN

ORCID: 0000-0001-5834-340X

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Yusuf GÖR

Çankırı - 2023

İÇİNDEKİLER

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ ..... **iv**
TEZ KABUL VE ONAY ..... **v**
ÖNSÖZ ..... **vi**
ÖZET ..... **vii**
ABSTRACT ..... **viii**
KISALTMALAR ..... **ix**
TABLO LİSTESİ ..... **xi**
ŞEKİL LİSTESİ ..... **xii**

1. GİRİŞ **1**

2. BÖLÜM KURUMSAL FİNANSAL KİRALAMA **3**
2.1. Finansal Kiralama Kavramının Tanım ve Kapsamı 3
2.2. Finansal Kiralama kavramının Tarihi Süreçte Gelişimi 4
2.2.1. Finansal Kiralama Kavramının Dünyadaki Gelişme Süreci 5
2.2.2.Finansal Kiralama Kavramının Türkiye'deki Gelişme Süreci 6
2.3. Finansal Kiralama Sürecinin Tarafları ve Süreç Özellikleri **7**
2.4. Finansal Kiralamaya Konu Olan Mallar 9
2.5. Finansal Kiralama Yönteminin Avantaj ve Dezavantajları 9
2.5.1.Finansal Kiralama Yönteminin Avantajları 10
2.5.2. Finansal Kiralama Yönteminin Dezavantajları 10
2.6. Finansal Kiralamanın Türleri 11
2.6.1. Doğrudan ve Dolaylı Yapılan Finansal Kiralamalar 11
2.6.2. Satış Yöntemiyle Finansal Kiralama ve Geri Finansal Kiralama 11
2.6.3. Operasyonel Olarak Yapılan Kiralama 12
2.6.4. Yurt İçinde ve Yurt Dışında Yapılan Finansal Kiralamalar 12
2.6.5. Menkullerin ve Gayrimenkullerin Finansal Kiralama Süreci 12
2.6.6. Birinci El ve İkinci El Finansal Kiralamalar 13
2.6.7. Yüzde Üzerinden Yapılan Finansal Kiralamalar 13

2.7. Dünyadaki Finansal Kiralama Şirketleri 13

3.BÖLÜM KURUMSAL YÖNETİM KAVRAMI…….17

3.1. Kurumsal Yönetim Kavramının Tanımı 17

3.2. Dünya ve Türkiye'de Kurumsal Yönetim Kavramının Gelişimi 19

3.3. Kurumsal Yönetimin Ortaya Çıkış Sebepleri 21

3.3.1. Uluslararası Sermaye Hareketlerinin Hız Kazanması 21

3.3.2.Ekonomik Kriz ve Şirket Skandalları 22

3.3.3. Şirket Birleşmeleri 22

3.3.4.Yaşanan Yoğun Özelleştirmeler 22

3.3.5. Ekonomik Bağımlılık Düzeyinin Artması 23

3.3.6. Kurumsal Yatırımcıların ve Yatırımların Artması 23

3.3.7. Sermaye Piyasaları Arasındaki Rekabetin Şiddetlenmesi 24

3.4. Kurumsal Yönetim Kavramının Amaç ve Önemi 24

3.5. OECD'nin Kurumsal Yönetim İlkeleri 26

3.5.1. Şeffaflık 27

3.5.2. Adillik 28

3.5.3. Hesap Verilebilirlik 29

3.6. Türkiye'de Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri 30

4. BÖLÜM FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİNİN KARLILIĞI İLE KURUMSAL YÖNETİM UYGULAMALARININ İLİŞKİSİ Hata! Yer işareti tanımlanmamış.

4.1. Araştırmanın Amacı 32

4.2. Araştırmanın Önemi 32

4.3. Analiz İçin Oluşturulan Hipotezler 33

4.4. Araştırmanın Yöntemi ve Kapsamı 34

4.5. Veri Seti 35

4.6. Literatür Taraması 36

4.7. BULGULAR 39

4.7.1. Finansal Kiralama Şirketleri ile İlgili Temel Bilanço Göstergeleri 39

4.7.2. Finansal Kiralama Şirketleri ile İlgili Temel İstatistiki Veriler 43

4.7.3. Panel Veri Regresyon Sonuçları 46

5. SONUÇ VE ÖNERİLER 52
KAYNAKÇA 54
ÖZGEÇMİŞ 63

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım *Finansal Kiralama Şirketlerinde Karlılığı ile Kurumsal Yönetim Uygulamalarının İlişkisi* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

09 /02 / 2023

İmza

Basım Mohammed Saeed Younus AMEEN

TEZ KABUL VE ONAY

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Basim Mohammed Saeed Younus AMEEN tarafından hazırlanan *Finansal Kiralama Şirketlerinde Karlılığı ile Kurumsal Yönetim Uygulamalarının İlişkisi* başlıklı bu çalışma, *9.02.2023* tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *oybirliği* başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Bankacılık ve Finans* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Danışman	: Dr. Öğr. Üyesi Yusuf GÖR	İmza: ……..
Üye	:Doç. Dr. İzzet TAŞAR	İmza: ……..
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Hasan DAĞLAR	İmza: ……..

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 27/01/ 2023 tarih ve 2023/04-22 sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Coşkun POLAT

Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Finansal Kiralama Şirketlerinde Karlılığı ile Kurumsal Yönetim Uygulamalarının İlişkisi isimli tez çalışmasında, finansal kiralama şirketlerinin kurumsal yönetim uygulamalarının performansları üzerinde nasıl bir etkisinin olduğunu ortaya koymayı amaçladım. Bu süreçte çalışmanın her aşamasında değerli katkılarını esirgemeyen başta danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Yusuf GÖR hocam olmak üzere, emeği geçen tüm hocalarım ile enstitü çalışanlarına ve bugünlere gelmemde katkısı olan aileme teşekkürlerimi borç bilirim.

09/02/ 2023

Basim Mohammed Saeed Younus AMEEN

ÖZET

Tezin Başlığı : Finansal Kiralama Şirketlerinin Karlılığı ile Kurumsal Yönetim Uygulamalarının İlişkisi

Tezin Yazarı : Basim Mohammed Saeed Younus AMEEN

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Yusuf GÖR

Anabilim Dalı : Bankacılık ve Finans

Tezin Türü : Yüksek Lisans

Kabul Tarihi : 09/02/2023

Finansal kiralama en genel tanımıyla, mülkiyet hakkının bir şirkette olmasına karşın, bir varlığın ekonomik olarak kiralanmasıdır. Finansal kiralama son yıllarda giderek artan bir hacimle, sermaye yoğun sektörün önde gelen bir alanıdır. Günümüzde iletişim ve ulaştırma olanaklarının artmasıyla ve üretimin yaygınlaşmasıyla birlikte, finansal kiralama süreci daha yaygın hale gelmiştir. Kurumsal yönetim ise bir işletme ya da organizasyonda, yönetime ilişkin yapıların tüm paydaşlara güven vermesidir. Finansal kiralama işlemlerinde, hem kiralayan açısından, hem de kiracı açısından güven ve dolayısıyla kurumsal yönetim büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmada, kurumsal yönetim uygulamalarının finansal kiralama şirketlerinin performansları üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu tarafından listelenen finansal kiralama şirketlerinin 2012-2021 yılları arasındaki verileri alınmıştır. Bağımlı değişken olarak firma performansını göstermek üzere finansal kaldıraç oranı, büyüklük, aktif karlılık ve özsermaye karlılığı parametreleri kullanılmıştır. Finansal açıdan önemli olan firmaların karlılık göstergelerinin, kurumsal yönetim uygulamalarının göstergeleri ile ilişkisinin ekonometrik olarak ölçülmesi amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre aktif karlılığı (roa) için rassal etkiler analizi sonuçlarına göre aktif karlılığı üzerinde yönetim kurulu bağımsız üye sayısı, kurumsal yatırımcı yüzdesi, yaş ve büyüklük serilerinin etkisi anlamlıdır. Regresyon katsayılarına göre roa üzerinde yönetim kurulunda kadın üye sayısı pozitif etki yaparken; kurumsal yönetim komitesi, yaş ve büyüklük serilerinin etkisi negatif yöndedir. Özsermaye karlılığı (roe) için sabit etkiler analizi sonuçlarına göre roe üzerinde sadece yönetim kurulunda kadın üye sayısı serisinin etkisi anlamlı ve pozitif yöndedir. Ancak hem diğer değişkenlerin roe üzerinde etkisi, hem de genel olarak modelin açıklama gücü anlamlı değildir. Sonuç olarak kurumsal yönetim uygulamaları aktif karlılık oranları üzerinde anlamlı bir etki sahibi olsa da, özsermaye karlığı üzerindeki etkisinin anlamlı olmadığı görülmektedir. Bu durumu finansal açıdan, Türkiye'de yatırımların daha çok kısa vade ve yüksek kar ile yapılmasıyla ilişkilendirmek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal yönetim, finansal kiralama, firma performansı, aktif karlılık, özsermaye karlılığı.

ABSTRACT

Thesis Title : The Relationship between the Profitability of Leasing Companies and Corporate Governance Practices

Author : Basım Mohammed Saeed Younus AMEEN

Supervisor : Asst. Prof. Yusuf GÖR

Department : Banking and Finance

Thesis Type : Master's Thesis

Date : 09/02/2023

In its most general definition, financial leasing is the economic leasing of an asset, although the ownership right is in a company. Financial leasing is a leading area of the capital-intensive sector, with an increasing volume in recent years. Today, with the increase in communication and transportation opportunities and the spread of production, the financial leasing process has become more common. Corporate governance, on the other hand, is the reassurance of management structures to all stakeholders in a business or organization. In financial leasing transactions, trust and therefore corporate governance are of great importance for both the lessor and the lessee. In the research, the data of financial leasing companies registered in Borsa Istanbul between the years 2012-2021 were taken. Financial leverage ratio, size, return on assets and return on equity parameters were used to show firm performance as the dependent variable. It is aimed to econometrically measure the relationship between the profitability indicators of financially important companies and the indicators of corporate governance practices. According to the results of the research, according to the results of the random effects analysis for return on assets (roa), the effect of the number of independent members of the board of directors, the percentage of institutional investors, age and size series on the return on assets is significant. According to the regression coefficients, the number of female members in the board of directors has a positive effect on roa; corporate governance committee, age and size series have a negative effect. According to the results of the fixed effects analysis for return on equity (roe), only the number of female members in the board of directors has a significant and positive effect on roe. However, both the effect of other variables on roe and the explanatory power of the model in general are not significant. As a result, although corporate governance practices have a significant effect on return on assets ratios, it is seen that the effect on return on equity is not significant. From a financial point of view, it is possible to associate this situation with the fact that investments are made in Turkey with more short terms and high profits.

Keywords: Corporate governance, leasing, firm performance, return on assets, return on equity.

KISALTMALAR

A.Ş : Anonim Şirketi

AB : Avrupa Birliği

ABD : Amerika Birleşik Devletleri

AKDH : Aktif Devir Hızı

AKO **:** Aktif Kârlılık Oranı

BDDK : Bankacılık Denetleme ve Düzenleme Kurumu

BİST : Borsa İstanbul

BOBİ FRS : Büyük ve Orta Boy İşletmeler İçin Finansal Raporlama Standardı

CO **:** Cari Oran

CRDFA : Creditwest Faktoring A.Ş.

ÇKKV : Çok Kriterli Karar Verme

FKB **:** Finansal Kurumlar Birliği

GARFA : Garanti Faktoring A.Ş.

GTİP : Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu

HBK : Hisse Başına Kâr

ISFIN : İş Finansal Kiralama A.Ş.

İMKB : İstanbul Menkul Kıymetler Borsası

KAP : Kamuyu Aydınlatma Platformu

LIDFA **:** Lider Faktoring A.Ş.

Md. **:** Madde

M.Ö. : Milattan Önce

OECD : Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü

ÖSK : Özsermaye Kârlılığı

QNBFL : Qnb Finans Finansal Kiralama A.Ş.

SEKFK : Şeker Finansal Kiralama A.Ş.

TFRS : Türkiye Finansal Raporlama Standartları

TMS : Türkiye Muhasebe Standartları

TÜRMOB :Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği

UFRS : Uluslararası Finansal Raporlama Standartları

VAKFN : Vakıf Finansal Kiralama A.Ş.

vb. : Ve benzeri

vd. : Ve diğerleri

VUK : Vergi Usul Kanunu

VZA : Veri Zarflama Analizi

YKFIN : Yapı Kredi Finansal Kiralama A.O.

TABLO LİSTESİ

Tablo 2. 1. Dünyada finansal kiralama hacminin değişimi..... 6
Tablo 3. 1. Kurumsal Yönetimin temel amaçları.....25
Tablo 3. 2. Kurumsal yönetimin unsurları.....26
Tablo 4. 1. Araştırma veri setine ilişkin Borsa İstanbul'daki finansal kiralama şirketleri..... 34
Tablo 4. 2. Araştırma veri seti değişkenleri 36
Tablo 4. 3. Finansal kiralama firmalarının performansı üzerinde kurumsal yönetimin ilişkili literatür taraması 37
Tablo 4. 4. Araştırma değişkenlerinin tanımlayıcı istatistikleri..... 44
Tablo 4. 5. Araştırma parametrelerinin normallik testi sonuçları 45
Tablo 4. 6. Model içerisindeki parametreler arasında hataların bağımsızlığı için yapılan Durbin-Watson test sonuçları..... 45
Tablo 4. 7. Araştırma değişkenleri için Varyans Arttırıcı Faktör (VIF) analiz sonuçları 46
Tablo 4. 8. Aktif karlılığı (roa) için Hausmann Testi sonuçları..... 47
Tablo 4. 9. Aktif karlılığı (roa) için rassal etkiler analizi sonuçları..... 48
Tablo 4. 10. Aktif karlılığı (roa) için sabit etkiler analizi sonuçları 49
Tablo 4. 11. Özsermaye karlılığı (roe) için sabit etkiler analizi sonuçları..... 50
Tablo 4. 12. Özsermaye karlılığı (roe) için rassal etkiler analizi sonuçları 51

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 2. 1. Türkiye'de son yıllara ait finansal kiralama değerleri 7
Şekil 2. 2. Finansal kiralama işleminde yer alan süreç ve taraflar 8
Şekil 4. 1. Finansal kiralama şirketlerinin aktif toplamlarının 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi (Bin TL) 39
Şekil 4. 2. Finansal kiralama şirketlerinin esas faaliyetlerden alacakları karların 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi (Bin TL) 40
Şekil 4. 3. Finansal kiralama şirketlerinin özkaynaklarının 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi (Bin TL) 41
Şekil 4. 4. Finansal kiralama şirketlerinin yabancı kaynak kullanımlarının 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi (Bin TL) 42
Şekil 4. 5. Finansal kiralama şirketlerinin dönem net karlarının 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi (Bin TL) 43

1. GİRİŞ

Günümüzde küresel piyasalarla birlikte önemi artan bir diğer alan ise finansal kiralama şirketleridir. Finansal kiralama şirketleri her ne kadar geçmişte de var olsa da, günümüzde küresel piyasalarla birlikte daha da önemli ve yaygın hale gelmiştir. Adından da anlaşılacağı üzere finansal kiralama şirketleri, belli ürün ya da hizmetleri, belirli süre karşılığında, başka işletmelere kiralayan ve buradan gelir elde eden işletmelerdir. Tanımından da anlaşılacağı üzere finansal kiralama şirketlerinin esas faaliyet konusu kiralama olurken, kiralanan şeyin cinsi ya da türü ise finansal kiralamanın türüne ya da şirketlere göre farklılık göstermektedir. Ancak genel olarak her ne kadar türü ve yapılanma biçimi farklı olursa olsun, kurumsal yönetim uygulamalarının genel anlamda şirketlerin performansları üzerinde olumlu ve pozitif yönde etkisinin olduğunu ifade etmek mümkündür.

Finansal kiralamalarda en önemli konulardan birisi de, kiralama sürecinin denetlenmesi, geribildirimlerin alınması ve buna göre bir pazarlama stratejisi, yönetim ve denetim sürecinin sağlanmasıdır. Tüm bu süreç içerisinde, finansal kiralama şirketlerinde kiralananların denetimi eksik yapıldığında, kısa vadede kar yapıyor görünen işletme çok ciddi ve büyük zararlarla karşı karşıya kalabilir. Dolayısıyla, uzun vadede finansal kiralama şirketlerinin varlığını sürdürebilmeleri ve her geçen gün yoğunluğu artan küresel rekabet ortamında başarılı olabilmeleri ve ayakta durabilmeleri için, daha profesyonel ve belirli kurumsal aşamaları ve süreçleri olan bir yönetime ihtiyaç duyarlar. Bu yönetim biçimini ya da finansal kiralama şirketlerine en uygun olabilecek yönetim biçimini, kurumsal yönetim olarak nitelendirmek mümkündür. Kurumsal yönetim sayesinde, finansal kiralama şirketlerinin çok farklı segmentlerdeki müşteriler ile iletişim kurabilmeleri, işletme faaliyetlerini gerçekleştirmeleri ve şirketin karlılık oranını etkili bir biçimde ölçerek değerlendirmeleri mümkün olabilmektedir.

Kurumsal yönetim uygulamaları günümüzde giderek önemi artan, özellikle küresel piyasalarda işletmelerin daha fazla ürün ve hizmeti pazarlama olanağı buldukları, iletişim ve ulaştırma imkanlarının artmasıyla birlikte daha da önemli hale gelmiştir. İşletme literatüründe kurumsal yönetim uygulamaları bir işletme ya da örgütün belli kurumsal ve kuramsal çerçeveler dahilinde, belirli bir disiplin ve düzen içerisinde

yönetilmesini ifade etmektedir. Bu genel tanım işletmelerin sermaye yada emek yoğun olma düzeylerinden üretim ya da hizmet sektörü yoğunluklarına, firma büyüklüklerinden hedef pazar türlerine göre pek çok değişkenden etkilenmektedir. Bu konuda yapılan çalışmalar genel olarak kurumsal yönetim aşamasında başarılı olan işletmelerin rekabette daha güçlü, başarılı ve daha fazla karlılık sağladıklarını bildirmektedir. Bu nedenle, kurumsal yönetim uygulamalarının işletmeler için günümüzde bir tercih değil, zorunluluk haline geldiğini ifade etmek mümkündür.

Kurumsal yönetim uygulamaları temel olarak ölçülen ve ölçülemeyen uygulamalar olarak iki başlık altında incelenebilir. Ölçülebilen kurumsal yönetim uygulamaları işletmelerin bilanço ve mali tablolarından ziyade, yönetim kurulu bağımsız üye sayısı, tepe yönetim ikilemi, yönetim kurulunda kadın üye sayısı, denetim komite üye sayısı, kurumsal yönetim komitesi, kurumsal yatırımcı ve halka açıklık yüzdeleri gibi değişkenlerdir. Bu değişkenler her işletme için uygulanabilir olmayıp, örneğin halka açıklık, yönetim kurulu, denetim komitesi gibi kavramlar, belirli bir büyüklüğe sahip işletmeler için geçerli olan unsurlardır. Bunlar içerisinde de, benzer büyüklükte olsa da, şirketlerin halka açıklık oranı gibi değişkenler, işletmelere göre farklılık gösterebilmektedir. Dolayısıyla kurumsal yönetim uygulamalarının kurumsal yapı ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir.

Bu araştırmada, finansal kiralama şirketlerinde kurumsal yönetim uygulamalarının firma performansı üzerindeki etkileri aktif ve özsermaye karlılıkları üzerinden incelenmiştir. Araştırmada bu çerçevede, Borsa İstanbul'da bulunan kurumsal yönetim şirketlerinin 2012 yılından günümüze kadar olan verileri analiz edilerek, finansal kiralama şirketlerinde kurumsal yönetim uygulamalarının şirket performansına etkisinin rakamsal olarak ortaya koyulması amaçlanmıştır.

Araştırmanın birinci bölümünde kurumsal yönetim uygulamaları ve finansal kiralama şirketleri hakkında genel bilgilere yer verilerek, analiz aşamasında ortaya koyulan sonuçların daha iyi anlaşılması için, konuyla ilgili genel kavramsal bilgilere yer verilmiştir. Devam eden bölümde araştırma veri seti ve veri serileri tanımlanmış, ardından araştırma serilerinin tanımlayıcı istatistikleri verilmiştir. Son bölümde ise panel veri analizi kullanılarak, finansal kiralama şirketlerinde kurumsal yönetim uygulamalarının etkileri araştırılmıştır.

2. BÖLÜM

KURUMSAL FİNANSAL KİRALAMA

Bu bölümde genel olarak finansal kiralama kavramı, dünyada ve ülkedeki durumu ile muhasebedeki yerine yönelik analizlere yer verilmiştir.

2.1. Finansal Kiralama Kavramının Tanım ve Kapsamı

Firmaların finansman sorununa çözüm arayışları leasing kavramını doğurmuştur. Finansal kiralama, borç veren kuruluşlar tarafından doğrudan finansman yerine, işletmenin ihtiyaç duyduğu varlıkların elde edilmesi ve kullanım hakkının işletmeye devredilmesi anlamına gelen dolaylı bir finansman yöntemidir (Şit ve Şit, 2013, s.36).

Finansal kiralama, yaygın olarak kabul gören tanımlama kapsamında, kiralamanın tarafları olan kiraya veren ve kiracı ile bir satış ve satın alma sözleşmesinin tarafı olan kiraya veren ve sağlayıcı arasındaki üçlü bir ilişkidir (Kronke, 2011, s.27).

Finansal kiralama, kelime kökü olarak leasing anlamına gelmektedir. Finansal kiralama kavramının bu şekilde tanımlanmasının nedeni, bankalar ve banka dışı aracılar tarafından bir finansman yöntemi olarak pazarlanmasıdır. Taşınır veya taşınmaz malların mülkiyetinin belirli süreli bir sözleşme karşılığında kullanılması, işletilmesi veya işletilmesi amacıyla başka kişi ya da yasal kurumlara devridir. İstenirse, mülkiyet devri madde olarak sözleşmeye eklenebilir. Kiralamaya söz konusu olan mallar ev, araba gibi sıradan mallar da olabilir; vinç, gemi, torna tezgahı gibi üretim araçları da olabilmektedir. Kapitalizm finansal kurumlardan arbitraj ve sermaye talep ettiğinden bu zorluğu çözmek için günümüzde piyasa açısından finansal kiralama veya leasing etkili bir yöntem olarak kullanılmaktadır (Şişman ve Şişman, 2017, s.145).

Finansal kiralama, şirketlerin sabit varlıklarını büyük nakit çıkışları olmadan kısa ve uzun vadeli kullanmalarına olanak tanıyan, yaygın olarak kullanılan esnek bir finansal çözümdür. Bu nedenle tüm ekipman alımlarının yaklaşık üçte biri leasing yoluyla finanse edilmektedir (Bolea ve Cosma, 2015, s.295).

Finansal kiralama yenilik için sabit varlıkların edinilmesinde ve yatırımların finansmanında tercih edilmektedir. Aynı zamanda, kiralama, üretim araçlarının,

binaların ve yapıların, daha önce ödenen tutarlar dikkate alınarak, daha sonra kiracıyla kararlaştırılan bir fiyattan satılma olasılığı ile kiraya verilmesidir (Parlińska ve Avetisyan, 2016, s.57).

Kiralamanın karakteristik bir özelliği, kiralanan varlığın mülkiyetinin ve kontrolünün ayrılmasıdır; burada kiracı kullanımdan faydalanır ve kiraya veren, kira ödemelerinin değeri ile varlığın kalıntı değerini alır. Bununla birlikte, uygulamada, bu bölünme ayrı ayrı değil, daha çok, kiraya veren ile kiracı arasındaki varlık üzerindeki kontrol derecesinin farklılık göstermektedir (Penttinen, 2013, s.4).

Finansal kiralama, varlığa dayalı finansman olarak da adlandırılmaktadır. Kiraya verenler, sözleşme süresince kiraladıkları varlıkların mülkiyetini elinde tuttuklarından, bu kiralanan varlıklar bu nedenle bu tür sözleşmelerde ayrılmaz bir teminat biçimidir (Kraemer-Eis ve Lang, 2012, s.6). Finansal kiralamanın özü, finansal kiralama sözleşmesinde yer alan ekonomik varlıkların kullanımı ile kiralama sürecindeki risklerin ve faydaların kiracıya devredilmesidir (Bolea ve Cosma, 2015, s.295).

Avrupa Finansal Kiralama Derneği tarafından yapılan bir başka tanımlamada; kiracı ile kiracı arasında, kiracı tarafından üreticiden seçilen ve kiraya veren tarafından satın alınan, mülkiyeti kiraya verene ve kiracıya bırakan, belirli bir süre için yapılan bir sözleşme olarak ifade edilmektedir (Kronke, 2011, s.27).

Son bir tanımda ise finansal kiralama şirketlerin özkaynakları kullanmadan ihtiyaç duydukları yatırım mallarını, finansal kiralama şirketlerinden karşılaması yöntemidir (Kırlıoğlu ve Öztaş, 2015, s.2).

2.2. Finansal Kiralama kavramının Tarihi Süreçte Gelişimi

Finansal kiralama, işlemleri yüzyıllar öncesine dayanmaktadır. Sümerler tarım aletleri, toprak, su ve hayvan hakları için kiralık kil tabletler üretmiş olup Ur kentinde bulunan ve MÖ 2000 yılına tarihlenen bu kil tabletler, bir kira sözleşmesinin varlığının en eski somut kanıtıdır (Maria, 2012, s.9). İşletmelerin ihtiyaç duydukları ekonomik varlıkları sahiplenmeden işletmenin yararına kullanmalarına izin verme fikri ise günümüze kadar gelmiştir (Kırpıcı, 2001, s.7).

Aşağıda finansal kiralamanın dünyadaki ve Türkiye'de gelişimleri ayrı ayrı ele alınmaktadır.

2.2.1. Finansal Kiralama Kavramının Dünyadaki Gelişme Süreci

Finansal olarak bir şeylerin kiralanması ilk olarak Sümerler tarafından tarım araçlarının kiralanması için kullanılmış ve ortaçağ Roma'sında yaygın olarak arazi ve binalar için kullanılmaya başlanmıştır (Gökbulut, 2017, s.16). Kiralama uygulaması Roma döneminde belirgin hale geldi. Orta Çağ'da arazi ve binalar kiraya verildi. Modern anlamda leasing, 1930'lu yıllarda ABD'de yaşanan krizden sonra finansal sıkıntıları aşmak için ortaya çıktı. Modern anlamda ilk leasing şirketi 1952 yılında Amerika'da kurulmuş ve 1960'lı yıllarda leasing Avrupa ve Japonya'ya yayılmaya başlamıştır (Çondur vd, 2008, s.4).

2. Dünya Savaşı süreci ve sonrasında şirketlerin varlık satın almak için gerekli fonlardan yoksun kalması, leasing'in gelişmesine katkıda bulunmuştur. 1942'de General Motors arabaları finansal kiralama yoluyla satılırken 1952'de ABD'nin ilk finansal kiralama şirketi olan San Francisco American Leasing Company kuruldu (Kırpıcı, 2001, s.7). Gelişmekte olan ülkelerde finansal kiralamanın yaygınlaşmasında Dünya Bankası'nın Uluslararası Finans Kurumu'nun (IFC) çalışmaları da etkili olmuştur (Gökbulut, 2017, s.20). 1990 senesinden itibaren dış finansman olanaklarının artması ve vergi teşvikleri ile finansal kiralama büyük bir gelişme göstermiştir (Kırpıcı, 2001, s.7).

2000'li yıllardan itibaren gelişmekte olan ülkelerde sermaye birikiminin yetersiz olması nedeniyle yüksek teknoloji kullanımını desteklemek ve ekonomik büyümeyi hızlandırmak için leasing kullanılmaya başlandı. Sanayileşmiş ülkelerde leasing, daha fazla sermaye birikimi ile gerçekleştirildiği için sabit yatırımlarda yaklaşık üçte bir oranında bir finansal konuma sahiptir. Ulus devletler sermaye birikimlerini artırdıkça daha fazla leasing uygulaması ön plana çıkmakta, mülkiyetin ayrıştırılması ve kullanım hakkının yönetilmesi için yeni bir yöntem yaratmaktadır (Şişman ve Şişman, 2017, s.145-146).

Dünyada finansal kiralama hacminin değişimi Tablo 2.1'de gösterilmiştir.

Tablo 2. 1. Dünyada finansal kiralama hacminin değişimi

Yıl	Değer (milyar USD)	Değişim
1990	331,6	
1991	345,3	4,13%
1992	323,3	-6,37%
1993	309,6	-4,24%
2017	1.282,7	16,63%
2018	1.287,0	0,34%
2019	1.362,4	5,86%

Kaynak: FKB, 2022, s.3.

Şekilde de görüleceği gibi, dünyada finansal kiralama hacmi her geçen gün artış göstermektedir. 1990 yılında 331,6 milyar USD olan değer, 2019 yılına gelindiğinde 1.362,4 milyar USD değerine ulaşmıştır.

İşlem hacmindeki ve finansal kiralama tercihindeki artışın, kiralamaların daha belirgin hale gelmesinden ve yürürlükteki yerel ve ulusal yasa ve yönetmeliklerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

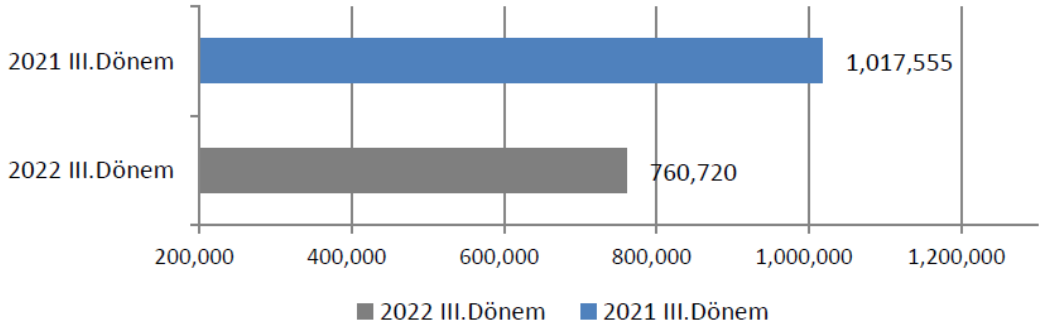
2.2.2.Finansal Kiralama Kavramının Türkiye'deki Gelişme Süreci

Finansal kiralamanın ülkemizdeki uygulaması dünya tarihine göre daha geç başlamıştır. Finansal kiralamanın gelişim süreci 1977 yılında Arab Bank'ın büyük bir imalatçı firmaya iş yapmak üzere kredi vermesiyle leasing kavramından söz edilmiştir (Onursal, 2001).

1985 yılında 3226 Sayılı Finansal Kiralama Kanunu'nun yürürlüğe girmesiyle birlikte ülkemizde finansal kiralama konusunda yasal alt yapı oluşmuştur. Bu düzenleme sonrasında finansal kiralamalar ile ilgili yasal altyapı gelişmeye başlamıştır. Düzenlemeden sonra, bu alandaki eksikliklere yönelik hem alanda, hem de literatürde çalışmalar yapılmaya başlamıştır (Onursal, 2001).

TMS 17 bir yandan muhasebe standartları konusunda eksikleri kapatırken, bir yandan da finansal raporlamaya geçişte finansal kiralamalar için aracı olmuştur. TFRS 16 Kiralamalar Standardı 16 Nisan 2018 tarih ve 29826 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış olup 31 Aralık 2018 tarihinden sonra başlayan hesap dönemleri için uygulanacağını belirtmektedir.

Şekil 2. 1. Türkiye'de son yıllara ait finansal kiralama değerleri

Kaynak: FKB, 2022, s.2.

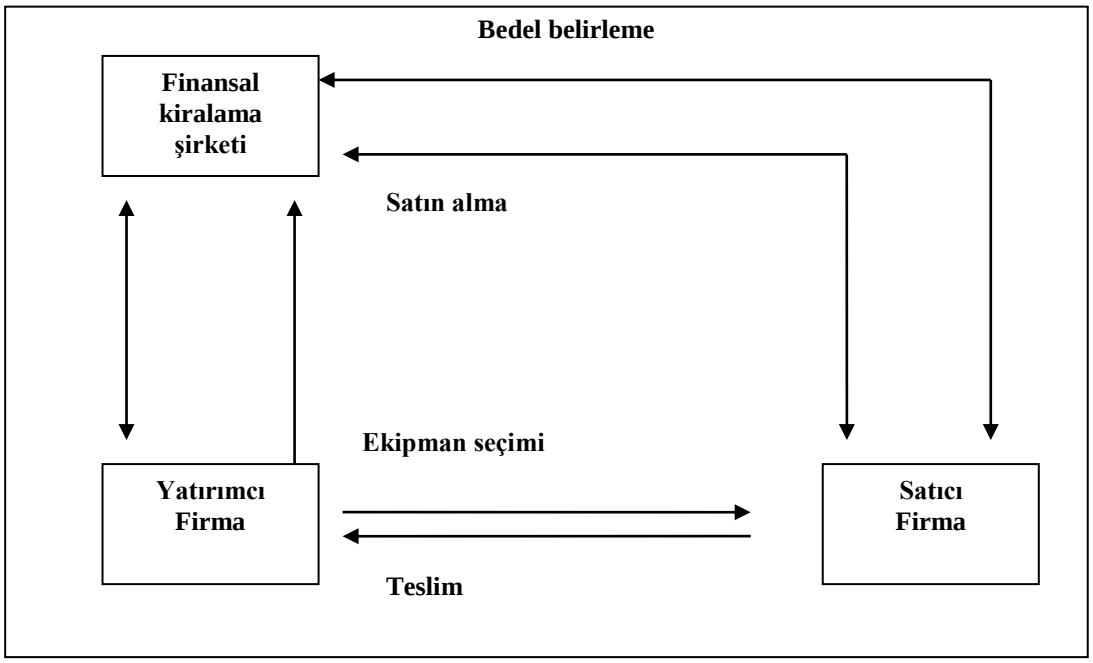
2022 III. Dönem işlem hacmi 760.720 bin ABD doları değerindedir. 2021 yılı III. Dönem işlem hacmi olan 1.017.555 bin USD'ye kıyasla %-25,2 azalmış olup, TL işlem hacmindeki artış büyümenin %56,8 değerindedir (FKB, 2022, s.2).

Finansal kiralamanın ülkemde sürekli genişleyen bir yapı arz ettiği ve sözleşme sayılarının yıldan yıla arttığı görülmektedir. USD ve TL işlem hacimlerindeki farklı trendler, Türk doları kurundaki değişikliklerden ileri gelmektedir (FKB, 2022).

2.3. Finansal Kiralama Sürecinin Tarafları ve Süreç Özellikleri

Finansal açıdan kiralama işlemleri, leasing şirketi, satıcı ve kiracı arasında gerçekleştirilir. Satıcı, yerli ve yabancı finansal kiralama ekonomik varlıklarını bir finansal kiralama şirketine satan kişi veya kuruluş, kiracı ise gerekli varlıkları kiralayan taraftır. Finansal kiralama şirketleri, finansal kiralama sözleşmeleri kapsamında kiracının ihtiyaç duyduğu varlıkları ilgili tedarikçilerden satın alarak kiracıya kiralamaktadır (Tuğlu ve Atila, 2007, s.23).

Şekil 2. 2. Finansal kiralama işleminde yer alan süreç ve taraflar

Kaynak: Kılıç, 2014, s.397.

Finansal kiralama süreci Şekil 2.1 de gösterilmektedir; öncelikle kiracı şirket, satıcı ile temas kurarak ihtiyacı olan ekonomik varlıkları seçecek ve ardından finansal kiralama şirketi, yani kiraya veren, varlık edinimine ilişkin işlemi satıcıya bırakacaktır. Kiraya veren, satıcı ile varlığı kendisi tarafından belirlenen bir fiyattan satın almak için bir anlaşma yapar ve varlığın kiracıya tesliminde aracılık eder. Son olarak kiracı, kira sözleşmesinde belirtilen şekilde ve süre içinde ev sahibine düzenli olarak kira ödeyecektir. Finansal kiralama sürecinin spesifik işleyişi aşağıdaki gibidir: (FKB, 2022):

- Fiyat ve teslimat koşullarının yanı sıra kiracı tarafından talep edilen varlıkların seçimi de dahil olmak üzere satıcıyla önceden anlaşma yapılır.
- Kiracı, leasing şirketi ile iletişime geçerek, leasing şirketine değerlemeyi bildirerek finansman elde eder.
- Finansal kiralama şirketi, kiracıdan aldığı verileri değerlendirerek kiracıya teklifte bulunur. Bu aşamada leasing firması teminat da isteyebilir.
- Kiracı, anlaşma sağlandıktan sonra finansal kiralama şirketi ile finansal kiralama sözleşmesi imzalar. Finansal kiralamanın teşvik edilmesi halinde

teşvik kapsamındaki varlıkların finansal kiralama şirketleri tarafından satın alınacağı Ekonomi Bakanlığı'na bildirilir. Teşvikten yararlanacak taraf finansal kiralama şirketidir.

- Leasing şirketi, satıcıya kiralanan varlığın elde etme bedelini öder.
- Sözleşme konusu kiracıya geçer.
- Kiracı, ekonomik varlığı kiralama şirketine sözleşmede belirtilen kira bedelini ödeyerek kullanır.
- Sözleşme sonunda kiracı, ekonomik varlığı piyasa değerinin altında bir fiyattan satın alabilir veya sözleşme sonunda varlığı leasing şirketine geri verebilir.

2.4. Finansal Kiralamaya Konu Olan Mallar

6361 sayılı kanunun 19. maddesi, taşınır ve taşınmazların finansal kiralama sözleşmesine konu edilebileceğini ancak patent ve sınai haklar gibi fikri mülkiyet haklarının sözleşme konusu olamayacağını düzenlemektedir. Ayrıca, bir ekonomik varlığın finansal kiralama için amortismana tabi tutulması gerekirken, hammadde ve ara mamul gibi kiralama dışı dönemde tükenen veya esas niteliğini yitiren varlıklar finansal kiralamaya konu edilemez (Gökbulut, 2017, s.35).

Finansal kiralama kapsamında devredilen ekonomik varlıklar, sağlık sektörü ekipmanları, bilgisayar, haberleşme ile bilgi işlem ekipmanları, enerji santralleri, matbaalar, tezgahlar ve imalat ekipmanları, komple fabrikalar, hastaneler, oteller ve ofis alanları bu kategoridedir (Tuğlu ve Atila, 2007, s.52).

Finansal Kiralama Kanunu'na göre, kiralama sözleşmesi yatırımların finansmanına yönelik bir araç olduğu için, taraflar açısından sözleşmenin şeklinin yanı sıra yatırım çerçevesinde hem kiracının hem de kiraya verenin haklarının korunması önemlidir. finansman. uzun vadeli bir kiralama sırasında. Sözleşmenin şekli ve tescili kanunun 8. maddesi ile düzenlenmiştir (Baştürk, 2008, s.101).

2.5. Finansal Kiralama Yönteminin Avantaj ve Dezavantajları

Finansal kiralama işlemlerinin sağladığı avantajlar ve dezavantajlar aşağıdaki şekilde özetlenebilmektedir.

2.5.1.Finansal Kiralama Yönteminin Avantajları

Finansal kiralama, kiraya verenin asıl faaliyet konusu olduğundan, kiracının finansal kiralamayı tercih etmesi şirketin varlığı için gerekli bir koşuldur. Bu bağlamda öncelikle kiracıların finansal kiralama yöntemini tercih etme nedenlerinden ve finansal kiralama işlemlerinin hacimdeki artışın ekonomiye sağlayacağı faydalardan bahsetmek gerekmektedir. Yöntemin kiracıya sağladığı avantajlardan bazıları şunlardır (Akdoğan vd., 2011, s.73):

- Edinilen ekonomik varlıkların sermaye ile finanse edilmemesi, işletmenin özkaynak ve kredi hacmini azaltmamakta ve ilave borçlanma kapasitesi yaratmakta, bu da işletmenin mali oranlarına olumlu etki etmekte ve işletme sermayesinden tasarruf edilmesini sağlamaktadır.
- Finansal kiralama kapsamında edinilen bir varlık, kiralama süreci tamamlandığında varlığın piyasa değerinin altında bir fiyata kiralanan varlığın sahipliği fırsatı sunar.
- Finansal kiralama sözleşmesi kapsamındaki kira ödemeleri değişmediği için faiz oranı ve kur kaynaklı risk düşüktür, bu da risk yönetimi sağlayarak işletmeyi artan faiz oranlarından ve enflasyondan korur.
- Sermaye birikimi olmayan firmalar için teknolojiyi erişilebilir kılar.

2.5.2. Finansal Kiralama Yönteminin Dezavantajları

Finansal kiralama yönteminin kiracılar bakımından dezavantajları ise şunlardır (Tuğlu ve Atila, 2007, s.26):

• Finansal kiralama sözleşmelerinde döviz taksitlerinin belirlenmesi kur riskini artırabilir.

• Finansal kiralama sürecinde kullanılan varlıklarda, kiracının rahat çalışmasını olumsuz etkileyebilecek gerekli değişiklik, onarım ve bakım işlemlerinin yapılabilmesi için kiracılar, leasing şirketinden izin almalıdır.

• Finansal kiralama sözleşmesinde, kiralama sonunda ekonomik varlığın kiracıya devrine ilişkin bir madde olmazsa, kiracı varlığın kalıntı değerinden yararlanamaz.

• Potansiyel kaynak israfı olabilmektedir.

• Kiracı, kiralamak için kiraya verene teminat vermek zorundadır, bu da kiracının kredi değerliliğini etkileyebilir.

2.6. Finansal Kiralamanın Türleri

Finansal kiralama türlerini doğrudan ve dolaylı yapılan finansal kiralamalar, satış yöntemiyle yapılan finansal kiralamalar, operasyonel kiralamalar, birinci ve ikinci el finansmanlar, yurt içi ve yurt dışı finansmanlar şeklinde ayırmak mümkündür. Devam eden başlıklarda, bunlar incelenmiştir.

2.6.1. Doğrudan ve Dolaylı Yapılan Finansal Kiralamalar

Finansal kiralama sözleşmelerinin dolaylı veya doğrudan sınıflandırılmasının ana göstergesi taraf sayısıdır. Doğrudan finansal kiralama iki taraftan oluşur ve ekonomik varlıklar satıcı veya imalatçıdan doğrudan kiracıya devredilmektedir (Şit ve Şit, 2013, s.36). Dolaylı kiralamada ise satıcı, kiracı ve kiraya verenden oluşmaktadır (Şişman ve Şişman, 2017, s.145). Kiracı bir finansman sözleşmesi imzaladıktan sonra kiraya veren, kiralanan nesnenin ekonomik varlıklarını üretici veya satıcıdan satın alır ve devreder (Gökbulut, 2017).

2.6.2. Satış Yöntemiyle Finansal Kiralama ve Geri Finansal Kiralama

Satış sonrası finansal kiralama yönteminde işletmeler, üretimin kesintisiz devam edebilmesi için kiralanan ekonomik varlıkların tamamını veya bir kısmını uzun vadeli kiralamak şartıyla kendisine satarak sermaye ihtiyacını da karşılamaktadır (Akgüç, 1998, s.175).

6361 sayılı Kanun'un 18. maddesi hükmü, satış ve geri kiralama adı verilen ve kiracıların varlıklarını finansal kiralama şirketlerine satıp aynı varlığı finansal kiralama şirketlerinden yeniden kiralamasına esas olan yöntemin uygulanmasına yasal zemin oluşturmuştur. bir finansal kiralama sözleşmesinin Böylece işletmeler kendi mevcut varlıklarından finansman yaratabildiler (Dinçer, 2013, s.2).

2.6.3. Operasyonel Olarak Yapılan Kiralama

Kiracı, ihtiyacı olan ekonomik değeri kiraya veren aracılığıyla kiraya vermektedir. Kiralama süresi, kiralanan varlığın faydalı ömrünün küçük bir kısmıdır ve genellikle kiralama süresi sona erdiğinde kiralanan varlık devredilmez. Kiraya veren, bedelini aldıktan sonra varlığı diğer kiracılara kiralayabilir (Aydın vd., 2004, s.234).

Operasyonel kiralama, sabit kıymet sahibi olmayı mümkün kılan ve işletmeleri kredi arama zorunluluğundan kurtaran bir kiralama tekniği olarak kullanılmaktadır. Faaliyet kiralaması yoluyla maddi duran varlık edinimi, satın alma yerine geçmektedir (Şentürk, 2016, s.620).

2.6.4. Yurt İçinde ve Yurt Dışında Yapılan Finansal Kiralamalar

Yurtiçi finansal kiralamalarda; kiracı, faaliyetinin gerektirdiği ekonomik değeri elde etmek için satıcı ile temasa geçer ve kiraya verene başvurmaktadır. Hem kiracı hem de kiraya veren yurt içinde ikamet etmekte olup, satıcı yurt içinde ya da dışında olabilmektedir (Pamukçu ve Çakmak, 2017, s.248). Yurt dışıyla bağlantılı finansal olarak kiralamada, kiracı yurt içinde iken, kiraya veren ve satıcı yurt dışında olup, kiralanan iktisadi kıymetler yurt dışından kiraya veren aracılığıyla taşınacaktır (Tuğlu ve Atila, 2007, s.29).

2.6.5. Menkullerin ve Gayrimenkullerin Finansal Kiralama Süreci

Finansal kiralama iktisadi kıymetleri taşınır veya taşınmaz olabilir. Taşınır ve gayri maddi mallar kara, hava, deniz araçları; finansal kiralama kapsamında taşınır mallar, Medeni Kanun'un 632. maddesi uyarınca gayrimenkulün kiralanması durumunda gayrimenkul kiralamaya tabidir (Tuğlu ve Atila, 2007, s.29).

Mülkiyet hukukunda tescil, taşınmaz üzerindeki ayni hakların tapu kütüğündeki gayrimenkuller sayfasında kaydedilmesini ifade eden özel bir teknik terimdir. Bununla birlikte, mülkiyet mevzuatı bir finansal kiralama sözleşmesinin tescil sürecini öngörmemektedir. Çünkü kanun, taşınmaz bakımından sadece tapu sicilinin ilanlar bölümünde durumun şerh edileceğini belirtmektedir (Şişman ve Şişman, 2017, s.105).

2.6.6. Birinci El ve İkinci El Finansal Kiralamalar

Finansal kiralamanın ekonomik varlıkları yeni veya kullanılmış olabilir, yenileri ikinci el, kullanılanları da ikinci el olarak adlandırılır (Akdoğan vd., 2011).

Finansal kiralama şirketinin mal kiralama ikincil piyasası hakkında detaylı bilgilere sahip olması ve bu piyasada etkin bir şekilde faaliyet göstermesi, gayrimenkul hakimiyetinde önemli bir etkiye sahiptir. Aynı cinsten, aynı değerde, aynı süre ve aynı getiri oranında kiraya verilen iki maldan kalıntı değeri yüksek olanın kirası diğerinden düşüktür. Benzer şekilde satışın tahmini değeri, kiralama sonunda piyasada satılan kullanılmış eşyanın değerinden yüksek ise, işlemi yapan leasing şirketi bu ürünün satışından ek gelir sağlayacak, aksi takdirde beklenen işlem getirisi düşecektir (Öztaş ve Burak, 2014, s.58-59).

2.6.7. Yüzde Üzerinden Yapılan Finansal Kiralamalar

Bu kiralama türünde, kiracılar şirket kiraya ek olarak bir önceki yılın gelirinin belirlenen yüzdesini öder ve kiracıların karları sözleşmelerde belirtilen en düşük tutarı aştığında kiracı ek ödeme alabilmektedir (Öztaş, 2010, s.54). Bu bağlamda yüzdeli finansal kiralamalar, kiraya vereni enflasyon kaynaklı risklere karşı korur (Tuğlu ve Atila, 2007, s.33).

2.7. Dünyadaki Finansal Kiralama Şirketleri

Dünyada leasingin geçmişi çok eski zamanlara dayanmaktadır ve günümüzde kullanılan leasing yöntemleri geçmişte kullanılan basit biçimlerden çok farklı olsa da en büyük benzerlik leasinge konu mal veya teçhizatın mülkiyetinin leasinge ait olmasıdır. kiraya verene, hakkı ise kiracıya aittir (Öztaş, 2010, s.7). 1960'lı yılların başından itibaren Avrupa'da tanınmaya başlayan leasing faaliyetinin büyümesiyle birlikte uygulamada ortaya çıkan sorunlar, devletleri uluslararası ölçekte çözüm aramaya zorlamıştır. Bu sorunları ortadan kaldırmak için 1972 yılında 15 eyaletten ulusal leasing şirketlerinin katılımıyla merkezi Brüksel'de olan Avrupa Leasing Derneği (Leaseurope) açılmıştır (Aydoğdu, 2017, s.45). Avrupa'da leasing pazarının

açılmasını sağlayan bu ittifak, birinci sınıf bir kuruluş olmayı amaçladığı gibi, leasingi teşvik etmek amacıyla hedef kitle leasing ürünlerinin kalitesini de yükseltmeyi amaçlamaktadır (Topuz, 2013, s.30). Leaseurope'un şu anda 33 ülkeden 46 üyesi bulunmaktadır. Bugün Finansal Kurumlar Derneği (FKB) ve Tüm Araç Kiralama Kuruluşları Derneği (TOKKDER) Leaseurope üyesidir. Bu üyelikler Türk leasing sektörünün gelişmesi ve Avrupa ile bütünleşmesi açısından önemlidir. Leaseurope, Avrupa'daki kiralama pazarının %80'ine sahiptir (Günay, 2013, s.22).

Uluslar arası Finans Kurumu (IFC), 1956 yılında açılmış uluslararası finans kuruluşu niteliğine sahip kuruluştur. Dünya Bankası'nın temel misyonu fakirlik ile profesyonelce savaşarak kalıcı kaynaklar sağlayabilmek, bilgi alışverişi sağlamak, kapasiteyi artırmak ve özel-kamu sektörleri arasında iş birliği kurarak insanların çevrelerine daha duyarlı ve yardım sever bireyler olmasını sağlamaktır. IFC'ye katılabilme şartı Dünya Bankası ve IMF üyesi olmaktan geçer. IFC üyesi ülkelerin sayısı 2016 yılında 184'e ulaşmıştır. Günümüzde ise bu sayı 186'ya ulaşmıştır. IFC, tıpkı Dünya Bankası gibi yönetilmekle birlikte ondan farklı bir kişiliği de bulunmaktadır. Dünya Bankası başkanı, aynı zamanda Guvernörler Kurulunun da başkanı sıfatını taşır ve IFC başkanını atama yetkisine sahiptir (Aydoğdu, 2017, s.46-47).

Kurumun temel hedefi, özel sektöre yatırım desteği sağlayarak ve teknik yardım oluşturarak, ilerleme gösteren devletlerin ekonomik iyileşmesine yardım etmektir. Bilhassa yeni açılacak olan veya yükseliş trendine geçen küçük ve orta ölçekli sanayi sektöründeki işletmeler için finansman yöntemi olarak leasing uygulaması tercih edilmektedir. IFC, finansal kiralamanın tanıtılması hedefiyle faaliyet öncesinde, sanayileşmiş ülkelerden ve finansın otorite merkezlerinden danışman ataması yaparak, ilgili ülkenin ekonomik ve yasal açıdan durumunu araştırmaktadır. Eğer seçilen ülke iç piyasası leasingin ilerlemesini olumsuz etkileyecek şartlar barındırıyorsa, IFC ilgili ekonominin gerekli kurumlarını haberdar eder. Mesela Hindistan'da ithal edilen araç gereç için leasing faaliyetinin sağlanmasında ve Kore'de 1970 sonrasında çıkarılan kanunların farklılaşmasında IFC'nin önemli payı bulunmaktadır. Özellikle 70'li yıllarda IFC gelişmekte olan devletlerde leasingin tanıtılmasında büyük rol üstlenmiştir. IFC, yerel düzenlemeler belirlenmesinin ardından o devletteki işletmeler ve yabancı leasing firmalarıyla birliktelik göstererek,

o ekonomi bünyesinde bir leasing şirketi açılmasını sağlamaktadır (Kondak, 2002, s.6).

Finansal kiralama Avrupa'dan sonra 70'li yıllarda gelişmekte olan ülkelerde de faaliyet göstermeye başlamıştır. International Finance Corporation'ın (IFC) başlattığı işlemler de finansal kiralama faaliyetlerinin bu ülkelerdeki geçişine ve yaygınlaşmasına büyük önem vermektedir. Gelişmekte olan ülkelerde ise finansal kiralama, kobilerin finansmanına, yeni teknolojilerin transferine ve yabancı sermayenin dışa açılmasının hızlanmasına katkı sağlamıştır (Aydoğdu, 2017, s.47).

1974 yılından bu yana merkezi Roma olan Uluslararası Özel Hukukun Birleştirilmesi Kuruluşu (UNIDROIT), leasing uygulamalarındaki farklılıklarda bir beraberlik olmasını, yerel ve uluslararası arenada sektörlerin benzer koşullarda değerlendirilmesini sağlamak üzere açılmıştır (Kondak, 2002, s.7).

İyileşen teknolojik ve ekonomik şartlarda muhasebe sistemindeki değişiklikler, devletlerarasında birtakım problemlerin meydana gelmesine neden olmuştur. Finansal raporlamadaki bilgilerin tanınabilir, objektif ve güvenilir olması gerektiğinden, finansal raporlama bilgilerinin finansal faaliyetlerde kullanılması ve sorunların ortadan kaldırılması için tek bir muhasebe standardının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmuştur. 1973 ile 2001 yılları arasında Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu'nu (IASB), mali tablolarda yer alan bilgilerin kalitesini artırmak için muhasebe standartlarını yayınlamıştır (Yıldız ve Yanık, 2013, s.206). IASB'nin temel görevi, uluslararası muhasebe standartlarını oluşturmak ve yayınlamaktır (Kondak, 2002, s.8).

Finansal kiralama standartlarına göre, kiracı, kiralama süresinin başlangıcında, finansal kiralamayı asgari kira ödemelerinin gerçeğe uygun değeri veya bugünkü değerinden düşük olanı üzerinden bilançosuna bir varlık veya yükümlülük olarak yansıtır. Kiracının tüm ilk ve doğrudan maliyetleri, varlık olarak kabul edilen tutara eklenir (Gönen ve Akça, 2014, s.77).

Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü (UNIDO), gelişmekte olan ülkelerin endüstrilerini yeniden inşa etmelerine yardımcı olmak için 1966'da kuruldu ve 1986'da BM'nin uzmanlaşmış ajanslarından biri oldu. İlk olarak, ilerici eyaletlerde endüstriyel yatırımda kiralama üzerine konferanslar düzenlendi ve IFC ile birlikte,

kiralama konusunu ve gelişmekte olan eyaletlerde kiralamanın işlevinin ne olması gerektiğini yeniden gündeme getirerek, bu konunun korunmasına ve iyileştirilmesine katkıda bulundu. Son zamanlarda UNIDO, çevresel sürdürülebilirlik, büyük ölçekli küreselleşme ve yoksulluğun azaltılmasına odaklanarak küresel toparlanmada rol oynamaktadır. Türkiye, sayısı giderek artan UNIDO donör ülkeleri arasında yer almaktadır (Günay, 2013, s.24-25).

3.BÖLÜM

KURUMSAL YÖNETİM KAVRAMI

3.1. Kurumsal Yönetim Kavramının Tanımı

Şirketler, en rekabetçi küresel ekonomik dünyanın en önemli oyuncuları arasında yer almakta ve devletleri hissedarları, işçi ve kamu görevlilerini ve diğer paydaşları olumlu yada olumsuz olarak etkilemektedir. Böylelikle şirket yönetimi önem arz etmektedir. OECD, şirketler için kurumsal yönetişimi yönetmenin en basit yolunu tanımlar (OECD, 2015, s.9).

Son yıllarda küreselleşmenin amansız gelişmesi, işletmelerin uluslararası sahnede daha fazla yer bulmaları için bir yük oluşturdu. Ek olarak, pazar entegrasyonu, şirketin mevcut yönetim işlevleri, stratejileri ve dış çevresi etrafında etkili yönetim değişiklikleri gerektirmektedir. Uluslararası entegrasyonun getirdiği zorluklar ve pazar küreselleşmesinin şirketlere sunduğu alternatiflerin ölçülmesinin zorluğu, bu alandaki şirketler için kurumsal yönetim yaklaşımlarının ve kriterlerin önemini artırmıştır (Nas vd, 2013, s.211).

Temel olarak bilgi yönetimi, bir organizasyonun performansını ve verimliliğini artırmak için bilgiyi yaratma, depolama, özümseme, yayma ve uygulama sürecidir. Bilgi öncelikle insanlar tarafından üretilse de, örgütsel rutin ve kültüre gömülü örgütsel bilgi, kişisel bilgi ile birlikte örgütsel performans ve yenilikte kritik bir rol oynamaktadır (Moradi ve Beigi, 2020, s.286). Kurumsal yönetim, şirketin yönetimi ile iç ve dış paydaşlar arasında bağ kurup denge kuran yönetimsel bir mekanizmadır (Darman, 2009, s.6).

Kurum yapısının resmi kısmı genellikle organizasyon şemaları, politikalar ve prosedürler, yetki dağılımı, roller ve sorumluluklar, resmi iletişim mekanizmalarının yönetimi ve kontrolü ve insan kaynakları yönetimi tarafından uygulanır (Vachal ve Talit, 2020, s.3). Kurumsal yönetim, hükümetin üst düzey stratejik hedefleri nasıl belirlediğini ve bunları kurullar gibi kurumsal yapılar aracılığıyla nasıl uyguladığını ifade etmektedir (Mathenge, 2013, s.43).

Verimlilik iklimi yaratmak için modern örgütler, soruna çözüm bulurken problem çözme, iletişim, çatışma, motivasyon ve çalışanların karar alma süreçlerine katılımının geliştirilmesine önem veren yeni yönetim yöntemlerini kullanmaya başlamışlardır. Böylece, kurumsal yönetimde, yeni ekonomik zorluklar karşısında uluslararası bir bağlamda takım çalışmasına, kariyer gelişimine katkıda bulunan, aynı kuruluşta etkileşimde bulunan insanlar arasındaki ilişkiye odaklanan giderek daha sofistike uygulamalar gelişmektedir (Bucata, 2018, s.275).

Yapılan tanımlara bakıldığında hepsinin kurumsal yönetime farklı bakış açılarıyla yaklaştığı görülmektedir. Kurumsal yönetimin, nitelikli beşeri sermaye ve sermayenin elde edilmesi, firmaların performansı ve toplumsal değerlerinin değerlendirilmesi odaklı, ekonomiye katkı sağlayan tüm düzenleme, kanun, yönetmelik ve uygulamaları tanımladığı açıktır. Daha geniş bir perspektiften bakıldığında kurumsal yönetim, modern yaşamda önceden belirlenen amaçlar ve hedefler doğrultusunda organize edilen bir yönetsel bileşen ve bu bileşenin inşası olarak ifade edilmektedir (TÜSİAD, 2002, s.9).

Kamusal yönetiminin öne çıkan bazı özellikleri; kurumsal pay sahiplerinin karşı karşıya kalabilecekleri riskleri engellemekte, pay sahipleri yönetiminin oluşturduğu sistem ise örgüt içindeki diğer birimler arasındaki sorumluluk ve hak dağılımını sınırlayarak yöneticilerin keyfi kararlar almasını engellemektir (Zheka, 2005 aktaran İşcan ve Kayğın, 2009, s.213-224). Dolayısıyla kurumsal yönetim, işletmede süreklilik ilkesine değer veren ve menfaat sahiplerinin haklarını korumak için gerekli tüm stratejik ve politik unsurları kimin şekillendirdiğini ve düzenlediğini belirleyen metodolojik bir modeldir (İşcan ve Kaygın, 2009, s.213-224).

Kurumsal yönetim, iş operasyonları ile finans arasında ortaya çıkan sorunların çözümünde ve bu mekanizma ile hızlı bir şekilde sorunların çözümünde birinci önceliğe sahiptir. Ayrıca kurumsal yönetim, firmaların amaçlanan hedeflere ulaşıp ulaşmadığını kontrol etmede de önemli bir rol oynamaktadır (Ege vd, 2013, s.114). Her iki açıdan da kurumsal yönetişim, yönetimi kontrol etmenin ve bir şirketin kârını maksimize etmenin bir yoludur.

Türkiye Sanayici ve Girişimciler Derneği'ne (TÜSİAD) göre kurumsal yönetim kavramı tüzel kişilerin finansal varlık yaratmasına izin veren resmi yasa, yönetmelik, yasa ve uygulamalarda kilit bir konudur (TÜSİAD, 2005, s.403).

3.2. Dünya ve Türkiye'de Kurumsal Yönetim Kavramının Gelişimi

XVIII. asırda başlayan sanayileşme, işletmelerin büyüme trendini şekillendirerek nakit talebini doğurmuştur. Bu ihtiyaçtan dolayı 1844 yılında Birleşik Krallık, gelişmeleri için gerekli mali kaynakları sağlamak amacıyla anonim şirket şeklinde hisse ihraç edebilecek şirketler kurmaya başlamıştır (Ergincan ve Gürbüz, 2004, s.25).

Birinci Dünya Savaşı sonrasında yaşanan durgunluk döneminde söz konusu şirketler büyük aksilikler yaşadılar ve bu aksilikleri mali tablolarında hile yaparak aşmaya çalıştılar. Sonuç olarak yatırımcı güveni sarsılmış ve devletler müdahale etmek zorunda kalmıştır (Ceylan, 2001, s.55).

1980'li yıllarda İngiltere'de başlayan özelleştirme hareketi sonrası küçük yatırımcıların sayısı her geçen gün artmıştır. Özelleştirme sürecinde halka arzların sıklıkla kullanılması borsaların önemini daha da artırmıştır (Menteş, 2009, s.47).

Ekonomik reform için her hareketin arkasında, onu kaçınılmaz kılan bir veya daha fazla başlangıç olayı olmuştur. 1990'lı yıllarda kurumsal yönetişim alanında yaşanan ihlaller ve suiistimaller, özellikle Enron, Worldcom gibi yönetişim kaynaklı skandallar, kurumsal yönetimin gerekliliğini ortaya koymuştur (Gökgöz, 2012, s.323). Yaşanan skandallar nedeniyle muhasebe uygulamalarında ve finansal raporlamada daha dikkatli ve objektif davranmak, etik davranmak zorunlu hale gelmiştir (Yavuzaslan ve Kalmış, 2016, s.356). Aynı şekilde bu mali skandallar, kurumsal yönetimin kar maksimizasyon sorununu çözebilecek ana faktörlerden biri olduğunu göstermektedir (Kandemir ve Kandemir, 2012, s.85) Bu skandalların toplum için de olumsuz yansımaları bulunmakta olup bunlardan biri de sermaye piyasalarına karşı artan güvensizliktir (Özbek, 2012, s.22).

Cadbury raporu, Birleşik Krallık kurumu tarafından Birleşik Krallıktaki kurumsal yönetim uygulamalarını geliştirmek ve bu yeni yönetim sistemini açıklamak için

1992 yılında yayınlandı. Birkaç yıl içinde, birçok ülkeden gelen katkılar, kurumsal yönetişim kodlarını ve ilkelerini şekillendirdi. 2009'da Avrupa İşletme Enstitüsü (Institut Européen d'Administration des Affaires-INSEAD), 72 ülkeyi kurumsal yönetişim kuralları ve ilkeleriyle taradı. 1999 OECD Kurumsal Yönetim Raporu, kurumsal yönetim ilkelerinin ilk uluslararası karşılaştırmasını yapmıştır. OECD, Dünya Bankası ve borsanın etkisinde kalan kurumsal yönetim yaklaşımları, dünyanın birçok yerinde kurumsal yönetim ve yönetim uygulamalarını şekillendirmiştir. (TÜSİAD, 2002, s.9).

Kurumsal yönetim, yabancı sermaye kaynaklarının ihtiyaç duyduğu güven, şeffaflık ve istikrarlı ortamın sağlanmasında bir diğer önemli unsurdur. Uluslararası kurumsal yönetim kavramlarının hızla yaygınlaşması, Türkiye'ye kısa vadeli faydalar getirmiş ve şirketleri bu yönde çalışmaya zorlamıştır. Ayrıca, bankacılık reformları ve ülkedeki yabancı sermaye seviyesinin düşük olması, şirketleri ve yönetimleri kurumsal yönetim uygulamalarına odaklanmaya sevk etmiştir. Yabancı sermayenin ülkeye girişinin az olmasının nedeni, ülkenin yolsuzluk, paydaş hakları, şeffaflık gibi konularda uluslararası arenada aldığı notun düşük olmasıdır (Kurt ve Kayacan, 2005, s.355).

Etkin kurumsal yönetişimin bir diğer unsuru da Türkiye'deki şirketlerin üzerinde bir etki yaratmıştır. Elbette bu yaklaşım finansal kaynaklara olan ihtiyacı da beraberinde getirmektedir. Şirketler ve yasa koyucular, yalnızca yabancı sermayeyi çeken etkili kurumsal yönetim uygulamalarını deşifre etmeye çalışırken, kurumsal yönetim reformlarını hızlandırmak için adımlar attılar (Arıkboğa ve Menteş, 2012, s.87).

Türkiye, sosyal, siyasi ve ekonomi bakımından gelişirken, kurumsal yönetim dönüşümünde de maalesef diğer ülkelerin gerisinde kalmaktadır. Ülkede 2001 yılında hükümet değişikliğine yol açan mali kriz, kurumsal yönetime yönelmenin önemini göstermiştir. Ancak, geçişin sonlarında ilerleme hızlı oldu ve Türkiye'de kurumsal yönetimde önemli gelişmeler yaşanmıştır.

İMKB Liderlik Araştırma Merkezi tarafından Türkiye'de 1998-1999'da yaklaşık 275 tüccarla yapılan anketler, kurumsal yönetişim ilkelerine genel bir bakış sağladı (Varış vd, 2001, s.135).

Kurumsal yönetim ilkeleri ilk kez 2003 yılında SPK tarafından bir bütün olarak gözden geçirilmiştir. SPK kurumsal yönetim ilkelerinin hazırlanmasının altında yatan unsurlar; küresel krizleri, uluslararası rekabeti ve istikrarlı büyümeyi atlatmış, küreselleşen dünyada sermayenin uluslararası hareketini artırarak yabancı yatırımcıları ülkeye çekmiştir (Zengin, 2014, s.26).

3.3. Kurumsal Yönetimin Ortaya Çıkış Sebepleri

Kurumsal yönetimin önemini artıran sebepler literatürde birçok araştırmacı aracılığıyla çeşitli şekillerde açıklanmıştır.

3.3.1. Uluslararası Sermaye Hareketlerinin Hız Kazanması

Küreselleşme sürecinde uluslararası sermaye işlemlerinin yeniden canlanması nedeniyle yatırımcılar sadece kendi ülkelerindeki şirketlerle sınırlı kalmamakta, hisse senetlerine yatırım yaparken dünyanın her yerinden gelen yatırım araçlarıyla da ilgilenmektedir. Bu durumun gelişmekte olan piyasalara etkisi, verimliliği, yatırımı, geliri ve ihracatı artırmak, finansal piyasaları derinleştirmek ve uluslararası sermayenin gelişmekte olan piyasalara akışını hızlandırmaktır (Karaca, 2010, s.163).

Özellikle bilgi ve iletişim teknolojisindeki gelişmeler, sermaye hareketi için ülkelerin fiziki sınırlarını daha az önemli hale getirmiştir. Günümüz şirketleri ve hükümetleri, fonlama fırsatları söz konusu olduğunda artık kendi iç pazarlarıyla sınırlı kalmamakta, aynı zamanda sermayenin küresel hareketinden yararlanmanın yollarını da aramaktadırlar. Aynı şekilde yatırımcılar için uluslararası alternatifler oluşmakta ve yatırım fırsatları her geçen gün genişlemektedir. Tüm bu gelişmeler kurumsal yönetimin önemini artırmaktadır (Can ve Başaran, 2020, s.56).

Teknolojik ilerlemelerle birlikte artan yabancı sermaye hareketleri, üretim maliyetlerinin kısmen daha düşük olması bakımından yabancı yatırım ve sermaye akışı diğer sermaye akışlarından farklıdır, çünkü bunlar bir faiz yükümlülüğüne tabi değildir ve teknoloji ve üretim bilgilerinin transferine izin verir. 2002 yılından sonra gelişmiş ülkelerde ekonomik büyümenin toparlanması, doğrudan yabancı yatırım girişinde artışa neden olmuştur (Cengiz ve Karacan, 2015, s.331).

3.3.2.Ekonomik Kriz ve Şirket Skandalları

Kurumsal yönetim kavramı özellikle 1997 yılının ortalarında başlayan Asya mali krizinden sonra önemli hale gelmiştir. Şirketlerin kendisine sunduğu kaynakları verimsiz kullanması ve kurumsal olarak dışarıdan kontrol edememesi Asya ülkelerindeki krizin boyutunu artırmıştır. Bu nedenle yetersiz kurumsal yönetim uygulamaları, finansal krizlerin hızını ve derinliğini artırmakta, bu da şirketlerin yatırımcılara olan güven algılarını olumsuz etkilemektedir (Arı, 2008).

Öte yandan 1990'lı yıllarda Amerika Birleşik Devletleri, İtalya, Hollanda ve Çin'de peş peşe yaşanan iflaslar dikkatleri şirketin yönetim ve denetimine çekmiştir (Aktan, 2006). Yaşanan finansal skandallar sonucunda, şirket etkinliklerinin kamuoyuna eksik ve yanıltıcı şekilde açıklanması, şirkete kurum olarak duyulan güveni kamuoyunda tartışmaya açmış ve sermaye piyasalarına olan güveni sarsmıştır (Dinç ve Abdioğlu, 2009).

3.3.3. Şirket Birleşmeleri

Küreselleşme hareketinin bir parçası olarak dünyadaki krizlerin ardından şirketler yeni ortaklar aramaya başlamıştır. Neticede iyi yönetilmeyen bir şirketle birleşme büyük riskler içermektedir (Tekin, 2003). Bu bağlamda iş hayatının gündeminde giderek daha fazla yer edinen kurumsal birleşme ve satın almalar, kurum kültüründe gerekli bir değişimi de beraberinde getirmektedir (Tekin, 2003).

Bir şirket birleşmesi için pek çok farklı sebep olmakla birlikte, bunlar sinerji başlığı altında toplanabilir. Birleşme ve satın almaların en büyük avantajının sinerji olduğu genel kabul görmüş bir gerçektir. Nitekim sinerji, büyümek için birleşmeyi tercih eden şirketlerin temel motivasyonlarından biridir (Sakarya, 2002, s.2).

3.3.4.Yaşanan Yoğun Özelleştirmeler

Özel sektör ekonomik faaliyetlerde giderek daha önemli bir rol oynamakta ve toplumun refahını artırmaktadır. İşletmelerden elde edilen tasarrufların bir havuzda

toplanmasıyla; yatırım yapılması, istihdam artışı, vergi ödemeleri ve mal ve hizmet piyasalarında önemli oyuncular olmaları beklenmektedir (Konik, 1995, s.48).

Şirketlerin ulusal ekonomide giderek daha önemli bir rol oynaması ve özel sektör kuruluşlarının bireysel tasarrufların yönetimine ve emeklilik gelirinin sağlanmasına giderek daha fazla dahil olması nedeniyle kurumsal yönetimin önemi artmaktadır. Özelleştirme, işlerini serbest piyasa kuralları çerçevesinde yürüten gelişmiş ülkelerde özel sektörün dinamizmini kullanarak devletin ekonomik hayattaki rolünü azaltmak ve kaynak kullanım verimliliğini artırmak için bir politika aracı olarak görülmektedir (Menteş, 2009).

Zayıf yasal düzenlemeler ile kurumsal ortamlarda, kamu düşük fiyatla hisse satışı ile özelleştirmelerin başarısız olduğu durumlarda, doğru kurumsal yönetim uygulamaları ile desteklendiği takdirde uzun vadede beklenen performansın sağlanması mümkün olmuştur (Karabıyık, 2011).

Öte yandan, kamu mülkiyetindeki halka açık şirketlerin özel mülkiyete geçtikten sonra sermaye teminine ve finansal piyasalarda şirket birleşmelerine yönelmeleri, kurumsal yönetim ilkelerinin ön plana çıkmasına sebep olmuştur (Aktan, 2006).

3.3.5. Ekonomik Bağımlılık Düzeyinin Artması

Yatırımcılar bugün hisse senetlerine yatırım yaptıklarında, kendilerini sadece kendi ülkelerindeki ortaklıklarla sınırlandırmayıp, aynı zamanda dünyadaki yatırım araçlarına da bakmaktadırlar. Bu durumun gelişmekte olan ülkeler üzerindeki etkileri verimlilik, yatırım, gelir ve ihracat artışlarıdır. (atıf) Ekonomilerin iç içe geçtiği bir dünyada kurumsal yönetim, artan uluslararası ekonomik entegrasyon, yükselen piyasaları uluslararası finans ve yatırım kaynaklarına ve piyasa oynaklığına karşı daha savunmasız hale getirmiştir (Uyar, 2003).

3.3.6. Kurumsal Yatırımcıların ve Yatırımların Artması

Uzun vadeli olan yatırım stratejileri ile kurulan emeklilik fonları, kamu hâkimiyetindeki sosyal güvenlik sistemlerine ek bir işleve sahiptir. Kurumsal yönetimin artan öneminin arkasındaki kilit faktörlerden biri, kurumsal yatırımcıların

şirketlere özsermaye veya kredi şeklinde yatırım yapmalarının artan önemidir. Kurumsal yatırımcılar şirket yönetimini yakından takip eder, gerektiğinde şirket yönetimini açıkça eleştirir, yatırım kararlarında yönetim konularına büyük önem verir ve genel kurul toplantılarında kendi payları ile kurumsal yönetimin şekillenmesinde önemli rol oynarlar (Ömür, 2010 s.164).

Başarılı bir kurumsal yönetim sisteminin kurulması ve kurulu kurumsal yönetim sisteminin korunması için temel ilkeleri belirleyen uluslararası bir anlaşma ile küresel yatırım için ihtiyaç duyulan güveni sağlamaktadır. Bireysel tasarrufların yatırım fonları ve yatırım ortaklıkları tarafından yönetilen emeklilik fonları çatısında birleşmesi ile büyük bir finansal güç ortaya çıkmıştır (Menteş, 2009).

3.3.7. Sermaye Piyasaları Arasındaki Rekabetin Şiddetlenmesi

Sermaye piyasaları küreselleştikçe, yabancı yatırımcıların haklarının korunması ve sağlanan fonların değerlendirilmesinde sorumluluk beklentisi artmaktadır. Bu beklentileri karşılama konusunda daha iyi konumda olan ülkeler, dış kaynaklar için uluslararası rekabette avantajlı bir konumdadır (Deloitte, 2006).

Yabancı sermaye akımlarının küresel rekabet gücüne etkisi, ülkelerin ekonomik gücüne, ulusal ve uluslararası pazarlarda yenilik yapma, ileri teknolojilere uyum sağlama, yeni pazarlar yaratma ve kurumsal yapılarının gücüne bağlı olarak değişebilmektedir. Yürütülen ekonomi politikası, nakit akışlarının doğru sektörlere ve bölgelere yönlendirilmesinde çok önemli bir rol oynamaktadır. Ancak bu politikanın başarısı için siyasi, teknik ve bürokratik uyumun yanı sıra merkez bankalarına da önemli sorumluluklar düşmektedir (Karabıçak, 2009, s.138).

3.4. Kurumsal Yönetim Kavramının Amaç ve Önemi

Kurumsal yönetim kurumları içerik ve biçim olarak ülkeden ülkeye farklılık gösterdiği gibi zaman içerisinde de değişmektedir. Bununla birlikte, kurumsal yönetim kurumlarının tüm ülkelerde ortak ve ayrılmaz bir şekilde birbirine bağlı iki hedefi vardır. Bu hedeflerden ilki şirketlerin verimliliğini artırmak, ikincisi ise şirketlerin, tüm paydaşların çıkarlarını gözetecek ve beklentilerini karşılayacak

şekilde uyum yaratmaktır (Nas vd, 2013, s.211). Diğer bir bakış açısına göre ise kurumsal yönetimin temel amaçları; etik davranışın teşvik edilmesi, şirket imajının geliştirilmesi, işlemlerin meşruiyetinin sağlanması, şirketin etkinliğinin ve etkinliğinin artırılması, risk ve krizlerin önlenmesi olarak sıralanmaktadır (Mathenge, 2013, s.43). Yukarıdakilerden de anlaşılacağı gibi, kurumsal yönetim uygulamaları çok farklı amaçlara hizmet etmektedir. Bu bağlamda kurumsal yönetimin temel amaçlarını şu şekilde sıralamak mümkündür (Aktan, 2006, s.7):

Tablo 3. 1. Kurumsal Yönetimin temel amaçları

- Şirket yönetiminin yetki ve yetkilerinin keyfi kullanımının önlenmesi,
- Yatırımcı haklarının korunması,
- Şirket hissedarlarına adil ve eşit davranılmasını sağlamak,
- Şirket ile doğrudan temas halinde olan menfaat sahiplerinin haklarının korunması ve güvence altına alınması,
- Şirketin faaliyetleri ve mali durumu hakkında kamuoyunu bilgilendirmek ve şeffaflığı sağlamak,
- Kurulun sorumluluklarının net olarak belirlenmesi,
- Şirket üst yönetiminin karar ve eylemlerinin pay sahiplerine ve menfaat sahiplerine karşı hesap verebilirliğini sağlamak,
- Acente maliyetlerinin düşürülmesi,
- Şirket kârının pay sahiplerine ve daha genel olarak tüm menfaat sahiplerine hakları oranında geri verilmesini sağlamak,
- Ana hissedarların azınlık hisselerine el koyma riskinden kaçınmak,
- Uzun vadeli yatırım yapan kurumsal yatırımcılar için güven oluşturmak ve sermaye maliyetini düşürmek, şirket hissesi ihracı yoluyla finansmana kolay erişim olanaklarını artırmak,
- Risk alan kapitalist ile karar verici arasındaki çıkar çatışmasını kurallar koyarak kontrol etmeye çalışmak.

Kaynak: Aktan, 2006, s.7.

Kurumsal yönetim hedefleri çerçevesinde kurumsal yönetimin temel amacı, şirketin etkin işleyişini sağlayan bir yapı oluşturmak ve menfaat sahiplerinin ihtiyaçlarını karşılamayı kolaylaştıran bir sistem oluşturmaktır (Pamukçu, 2011, s.134). Yukarıdaki hedeflere ulaşmak, etkin bir kurumsal yönetim ve sağlam bir altyapı gerektirir. Bunun için aşağıdaki unsurların bulunması gerekir (Aktan, 2006, s.7):

Tablo 3. 2. Kurumsal yönetimin unsurları

- Gelişmiş, iyi örgütlenmiş ve iyi yönetilen sermaye piyasaları,
- Hissedarların şirketin kanuni sahibi olmasını ve azınlık hissedarlar ile yabancı hissedarlara eşit muamele edilmesini sağlayan kanunlar,
- Pay sahiplerinin haklarını korumaya yönelik etkin mekanizmalar,
- Şirketlerin birleşme, devralma ve iflas işlemlerine uygulanabilecek etkin sermaye piyasaları, iflas ve şirketler kanunları,
- Piyasa suistimali ile ilgili yatırımcılara karşı işlenebilecek cezai suçların ve yasa dışı faaliyetlerin önlenmesine yönelik yasal düzenlemeler,
- Uzman mahkemeler ve iyi organize olmuş düzenleyiciler,
- Deneyimli ve aktif bir denetim ve muhasebe sektörü.

Kaynak: Aktan, 2006, s.7.

3.5. OECD'nin Kurumsal Yönetim İlkeleri

OECD Bakanlar Konseyi tarafından 1990'lı yılların sonlarında onaylanan OECD Kurumsal Yönetim İlkeleri, yayınlandıkları günden bu yana küresel finansal piyasalardaki tüm katılımcılar için küresel bir referans kaynağı olmuştur. Bu ilkeler, 1999 yılından itibaren kurumsal yönetim yaklaşımlarını gündemde tutmuş ve başta OECD ülkeleri olmak üzere diğer ülkelerin kanun ve düzenlemelerine yön vermiştir.

OECD Kurumsal Yönetişim Yönlendirme Grubu ve OECD Bakanlar Konseyi, ilkeleri gözden geçirmek için 2002 yılında yeniden toplanmıştır. Uluslararası şirketler, özel sektör, STK'lar, sendikalar ve OECD üyesi olmayan üyelerin katılımıyla geniş bir yelpazede görüş alışverişinde bulunularak geliştirilen taslak

internette paylaşılıp revize edilen ilkeler 2004 yılında yayınlanmıştır (Akyüz, 2009, s.55)

3.5.1. Şeffaflık

Yatırımcılar ve hissedarlar, bir şirketin nasıl yönetildiğini değerlendirmek için güvenilir, ayrıntılı ve karşılaştırılabilir finansal ve yönetim bilgilerine ihtiyaç duyar. Bilgi eksikliği ve erken uyarı sistemlerinin çalışmaması, önlem almayı imkansız hale getirdiği için krizler kaçınılmazdır. Bu bağlamda şeffaflık, erken uyarı sisteminin işlevini yerine getirmesini, bilgi eksikliklerinin giderilmesini ve bilginin doğasına uygun olarak kullanılmasını sağlar (Aktaş, 2004, s.64).

Toplumun var olma ve vatandaşlarının ihtiyaçlarına gerçekten duyarlı, vatandaşlarına gerçekten mükemmel hizmetler sunan şeffaf ve hesap verebilir kamu kurumları yaratma arzusu, toplumun daha fazla hale geldiği mevcut küreselleşme çağında hükümetler için bir meydan okumadır. Kural olarak, birçok ülkede verimsizliğe yol açan büyük miktarda bürokrasi vardır. Kamu politikası ve siyasi meseleler hakkında kamuoyunda tartışma eksikliği ile birleştiğinde, halkın kendilerine hizmet etmesini talep etmek yerine, halka hizmet etmesi gereken yetkililerin davranışları, düşük ve cesaret kırıcı bir hesap verebilirlik düzeyine yol açmış, kamu yönetiminin eksik kalan unsurlarından biridir (Ngatikoh vd, 2019, s.183).

Şeffaflık, tüm menfaat sahiplerinin ve borsaya kote tüm sektörlerin bilgilendirilmesi ilkesidir. Bilgi, yatırımcıların veya diğer ilgili tarafların ekonomik kararlarını etkileyecek bilgi ise, güvenilir ve önemlidir. Bu gibi durumlarda şirketler, tam açıklama zorunlu olmadıkça ticari sırları ifşa etmemeli ve yanıltıcı bilgilerden ve yanıltıcı yatırımcılardan kaçınmak gibi dikkatli davranmaları gerekmektedir (OECD, 2005, s.18).

Şeffaflık, iyi yönetişimin, halka ne yaptıkları konusunda açık olan yönetişimin bir tezahürüdür. Halkın beklentileri doğrultusunda gerekli ve istenen bilgilerin sağlanmasının, vatandaşların hak ettiği hakların gerçekleştirilebilmesi için günümüzde devletin sorumluluğunda olduğunun anlaşılması önemlidir. Günümüzün küresel toplumunda bir gereklilik olan ve giderek daha gelişmiş ve modern toplumumuzun ihtiyaçlarını karşılamak için hükümetleri açık ve şeffaf olmaya teşvik

eden iyi yönetişim koşullarının yaratılmasına birlikte katılmak politikacıların ve yetkililerin görevidir (Ngatikoh vd, 2019, s.182).

Bilgi açıklama sistemi yatırımcılara rehberlik edebilir ve piyasa bağlamında işletmelerin sürekli ve etkin bir şekilde denetlenmesini sağlayabilir. Piyasada şeffaf olmayan uygulamalar ve yetersiz kamu bilgilendirmesi varsa, her iki faktör de etik olmayan davranışlara yol açabilir ve piyasa güvenilirliğine zarar verebilir. Eksik ve belirsiz bilgi sadece piyasaların işleyişini engellemez, aynı zamanda firmalar için sermaye maliyetini arttırır ve kaynakların eksik tahsisine yol açabilmektedir (OECD, 2002, s.19).

3.5.2. Adillik

Adillik ilkesi, şirketin idari ve mali faaliyetlerinde tüm menfaat sahiplerine ve diğer menfaat sahiplerine eşit davranılması anlamına gelir. Bir işletme varlığını sürdürmek istiyorsa adaletten sapmamaları gerekir. Adalet kavramı sadece pay sahiplerinin değil, tüm menfaat sahiplerinin haklarına ve kanunlarına da uygun olmalıdır. Aynı zamanda, adalet ilkesi, büyük hissedarlar veya yöneticiler şirket varlıklarını kötüye kullansa bile, gayrimenkul sahibi olan küçük hissedarların haklarının korunmasını da içermektedir.

Politik süreçte adalet, çoklu sosyal değerleri, bakış açılarını ve çıkarları tutarlı ve şeffaf bir şekilde hesaba katmak için etik bir zorunluluk olarak görülebilir. Sosyal çok kriterli değerlendirme, siyasi hedefler ve piyasa koşullarının yanı sıra sivil toplumun ve gelecek nesillerin çıkarlarını da dikkate almak gerektiğinde farklı bilimsel dilleri entegre etmek için uygun bir kamu politikası çerçevesi olarak görünmektedir. Bu bağlamda ön değerlendirme, temsil, değerlendirme, matematiksel toplama ve kalitenin bir kombinasyonu olarak tanımlanabilir (Guiseppe, 2017, s.3).

Kurumsal yönetimde "adalet ilkesi", İngilizce'de "içeriden öğrenenlerin ticareti" olarak tanımlanmakta olup, içeriden öğrenenlerin ticaretini, suistimali ve çıkar çatışmasını önleyen, eşit piyasa fırsatlarını ortadan kaldıran davranışları önleyen ve pay sahiplerinin haklarını zedelediği ölçüde kayıpları azaltan bir ilkedir (Guiseppe, 2017, s.3).

3.5.3. Hesap Verilebilirlik

Sorumluluk kavramı, iş dünyasındaki tüm taraflarca kabul edilen kural ve standartların uygulanması yoluyla adil ve tarafsız bir şekilde raporlama yapma yükümlülüğü olarak yorumlanabilir (OECD, 2002, s.20).

Hesap verebilirlik ilkesi şeffaflık ilkesi ile birlikte değerlendirilmelidir. Kısacası, hesap verebilirlik ilkesinin etkinliği ve faydaları, şeffaflık ilkesinin etkinliği ve uygulanabilirliği ile doğru orantılıdır (Demirkıran vd, 2011, s.10). Hesap verebilirlik, kritik olarak bu tür hesap verebilirlik kurumlarının özerklik veya bağımsızlık derecesine bağlıdır. Ayrıca, bunu yapmadıkları için cezalandırılabilecekleri durumlarda, hükümetlerin yatay hesap verebilirlik kurumlarına bağlı kalma olasılığı daha yüksektir (Kırılmaz ve Atak, 2015, s.197). Bu nedenle, yatay hesap verebilirlik, güçlü bir dikey hesap verebilirlik ile desteklenebilir (Kırılmaz ve Atak, 2015, s.197). Dikey hesap verebilirliğin seçim süreci, medya ve uyumlu sivil eylem yoluyla etkili bir şekilde işlemesi, hükümetlerin yatay hesap verebilirliği sürdürememe tehlikelerini ciddiye almalarına neden olur (Demirel, 2013, s.365-366). Aynı zamanda, medyanın ve sivil toplumun hükümeti sorumlu tutmadaki etkinliği, büyük ölçüde usulüne uygun olarak yetkilendirilmiş devlet kurumlarının suçları soruşturmak ve nihayetinde cezalandırmak için yapabilecekleri eylemlere bağlıdır. Yatay hesap verebilirlik durumundan farklı olarak, dikey hesap verebilirliğin çoğu tezahürü, kamuoyunun onaylamaması dışında yaptırımlar için çok az alana sahiptir (Kyriacou, 2008, s.2).

3.5.4. Sorumluluk

Yönetim kurulunun sorumlulukları oldukça geniştir. Kurumsal stratejiyi belirlemek, gruplar arası çıkar çatışmalarını önlemek, paydaşlara yeterli geliri sağlamak ve kurumsal performansı etkileyebilecek uygun rekabet gerekliliklerine uymak, en faydalı davranış ve paydaşların yararına olan davranışları sergilemektir (OECD, 2004, s.44). Ayrıca, yönetimin yaptığı işlerin kanunlara ve kurum içi yönetmeliklere uygunluğunu tespit etmek ve bu faaliyetleri denetlemektir.

İşletmeler faaliyetlerini yürütürken sadece yasa ve yönetmeliklerle değil, yazılı olmayan toplumsal beklentilerle de karşılaşırlar. Buna göre, şirket yönetiminin

sorumluluğu yürürlükteki kanunla sınırlı değildir. İşletmelerde dışsallıklar ilkesi hakim olduğundan, çağın gerektirdiği şekilde kurumsal sosyal sorumluluk kavramı ortaya çıkmaktadır (Mirze ve Ülgen, 2006, s.35).

3.6. Türkiye'de Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri

Küresel kalkınma açısından, Türk borsasına ek olarak yapılan yatırımlar, ülke ekonomik kalkınmasında önemli bir faktördür. TÜSİAD, SPK ile diğer düzenleyici kuruluşlar, kurumsal yönetim uygulamalarının ülkemizde işletmelere kazandırmayı ve iyi yönetilen şirketlerin daha fazla yabancı sermaye çekmesini ve yatırımcılar için daha değerli olduğunun anlaşılmasını hedeflemektedir (Akyüz, 2009, s.64).

TÜSİAD, Türkiye'de ileri ekonomiye sahip bir şirketi imzalayan ve bir şirketin başarılı bir şekilde uygulanması için çalışmıştır. TÜSİAD, OECD Kurumsal Yönetim İlkelerini 2002 yılında Türkçeye çevrilmesine katkıda bulunmuştur. Sonrasında ise Kurumsal Yönetim En İyi Uygulamalar Yasası: Kurulun Yapısı ve İşleyişi yıl içinde yayınlamıştır. Sonraki yıllarda, Kamu İşletmeleri Teşkilatı OECD Kurumsal Yönetim El Kitabı Türkçeye çevrilmiş ve şirketlere fayda sağlamak amacıyla yayınlanmıştır (TÜSİAD, 2002, s.10).

İlerleyen yıllarda çalışmalarını hızlandıran TÜSİAD, Kurumsal İlişkiler Komitesi kapsamında yerli şirketlerin küresel rekabet koşullarına uyum sağlamak amacıyla şirketlerini kurumsal yönetim ilkelerine göre yeniden yapılandırmalarına olanak tanıyan bir Kurumsal Yönetim Çalışma Grubu kurdu (TÜSİAD, 2002, s.10-11).

SPK ise 2003'te kurumsal yönetim ilkelerini yayınlamış ve 2005 yılında kurumsal yönetimin yerli şirketleri küresel pazarda büyüyen rekabet ortamına adapte ettiğini ve bu tür zor piyasa koşullarında büyümek için küresel olarak uyumlu çabalara ihtiyaç olduğunu vurgulamıştır. Bu sonuç elde edilirse, Türk borsa küresel likidite sisteminin bir parçası olabileceğinden uluslararası finansman fırsatları genişletilecektir (Akyüz, 2009, s.55).

SPK tarafından yayınlanan ilkelerde yer alan ilkelerin uygulanıp uygulanmayacağı tamamen isteğe bağlıdır. Ancak, şirketlerin tavsiye niteliğindeki ilkeler dışında yayımlanan ilkelere uyup uymadıklarını, uymadıysa hangi gerekçelerle

uyguladıklarını açıklamaları ve bu açıklamaya faaliyet raporunda yer vermeleri istenmiştir.

Kurumsal yönetim kavramının şirketler hukukuna göre yapılanan ve hisse senetleri genellikle borsada işlem gören işletmeler için geçerli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda, kurumsal yönetim ilkelerinin kolektif yatırım kuruluşlarına dahil edilmesi dünya çapında bir zorunluluk haline gelmiştir (Akyıldız, 2014, s.7).

4. BÖLÜM

FİNANSAL KİRALAMA ŞİRKETLERİNİN KARLILIĞI İLE KURUMSAL YÖNETİM UYGULAMALARININ İLİŞKİSİ

Araştımanın bu bölümünde, kurumsal yönetim uygulamalarının finansal kiralama şirketlerinin performansı üzerine yapılan incelemeye ve analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Amacı

Küreselleşme ile birlikte küresel pazarlarda rekabet giderek daha yoğun bir hale gelmektedir. Bunun sonucunda da, rekabet ortamında daha sağlam kurumsal yapıya sahip olan işletmelerde, rekabet üstünlüğü daha fazla olmaktadır. Bu süreçte, kurumsal yapının etkinliğinin ve başarısının ölçülmesi için kurumsal yönetim uygulamalarına bakmak gerekir. Bir şirketin kurumsallaşma düzeyi kadar, kurumsal yönetim uygulamalarına ne derece önem verdiğinin de önemi vardır. Bu araştırmada, kurumsal yönetim uygulamalarının finansal kiralama şirketlerinin performansları üzerindeki etkilerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada bu amaçla Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun listelemesindeki finansal kiralama şirketlerinin 2012-2021 yılları arasındaki değişkenleri incelenerek, panel veri analizi yapılmıştır.

4.2. Araştırmanın Önemi

Kurumsal yönetim kavramı günümüzde giderek artan öneme sahip bir kavram olup, finansal işlemlerde özellikle sermayenin uluslararası dolaşımının kolaylaşması ve yaygınlaşmasıyla birlikte, rekabette de giderek daha önemli hale gelmiştir. Bu bakımdan araştırmanın kurumsal yönetim uygulamalarının önemini borsa işletmeleri üzerinden incelemesinden ötürü, kurumsal yönetimin bağımsız denetim raporlarına göre ortaya koyulmasına yer verdiği için önemlidir. Araştırmanın bir diğer önemi ise finansal kiralama şirketlerinin kurumsal yönetim yapısını inceleyerek, Türkiye'deki finansal anlamda ve sermaye yoğun sektörler içerisinde önemli bir yere sahip olan

finansal kiralama şirketlerinin kurumsal yönetim düzeylerini ortaya koyması ve şirketlerin performansları ile arasındaki ilişkiyi kurmasıdır.

4.3. Analiz İçin Oluşturulan Hipotezler

Bu araştırmada aktif karlılığı ve özsermaye karlılığı için olmak üzere, toplam iki hipotez kurulmuştur. Bunlardan birincisi finansal kiralama şirketlerinin aktif karlılıkları ile kurumsal yönetim uygulamaları arasındaki ilişki olup, diğeri ise finansal kiralama şirketlerinin özsermaye karlılıkları ile kurumsal yönetim uygulamaları arasındaki ilişkiye yöneliktir.

Finansal aracı şirketler içerisinden, kurumsal yönetim kurulu olanların aktif karlılık düzeyleri, olmayanlara göre daha yüksektir. Bu durum, kurumsal yönetim kurulu ve uygulamalarının, aktif karlılığını etkileyebileceğine işaret etmektedir. Turnacıgil ve Karakuş (2022) çalışmalarında, kurumsal yönetimin aktif karlılığa pozitif etkisini rapor etmişlerdir. Kömeçoğlu ve Vuran (2018) ise kurumsal yönetimin şirketin piyasa değerine pozitif etkisi olduğunu bildirmişlerdir. Kurt (2020) çalışmasında, aktif karlılığı ile kurumsal yönetim göstergeleri arasında pozitif ilişki rapor etmiştir. Turan ve Bayyurt (2013) çalışmalarında, işletmelerde yönetim kurulu üye sayısı, bağımsız üye ve denetim kurulu üye sayılarının firmanın finansal performansı üzerinde etkili olduğunu rapor etmişlerdir. Açıkgöz (2021) çalışmasında, imalat sektöründe firma performansı üzerinde kurumsal yönetimin etkisinin istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönde olduğunu bildirmiştir. Kanca vd (2021) çalışmalarında, kurumsal yönetim ve finansal performans arasında istatistiksel olarak anlamlı ama zayıf ilişki tespit etmişlerdir. Buna bağlı olarak araştırmada aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

H1: Finansal kiralama şirketlerinde aktif karlılığı (roa) ile kurumsal yönetim uygulamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

Finansal aracı şirketler içerisinden, kurumsal yönetim kurulu olanların özsermaye karlılık düzeyleri, olmayanlara göre daha yüksektir. Bu durum, kurumsal yönetim kurulu ve uygulamalarının, aktif karlılığını etkileyebileceğine işaret etmektedir. Kurt (2020) çalışmasında, özsermaye karlılığı ile kurumsal yönetim göstergeleri arasında istatistiksel olarak pozitif yönde ve anlamlı ilişki olduğunu bildirmiştir. Turnacıgil ve

Karakuş (2022) ise özsermaye karlılığı ile doğrudan ilişki olmasa bile, kurumsal yönetimin özsermaye karlığını etkileyen firma değerini arttırdığını bildirmiştir. Özsermaye performansıyla kurumsal yönetim uygulamaları arasındaki pozitif ilişkiyi ortaya koyan çalışmalar, finansal olarak da bu ilişkiyi ortaya koymaktadır (Açıkgöz, 2021; Kanca vd, 2021; Turan ve Bayyurt, 2013). Bunlara dayanarak, araştırmada aşağıdaki hipotez kurulmuştur:

H2: Finansal kiralama şirketlerinde özsermaye karlılığı (roe) ile kurumsal yönetim uygulamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki vardır.

4.4. Araştırmanın Yöntemi ve Kapsamı

Araştırmada hipotezlerin testi için BDDK'da listelenen 21 finansal kiralama şirketinin 2012 ile 2021 yılları arasındaki verileri alınmış ve şirketlerin kurumsal yönetim uygulamaları göstergeleri ile arasındaki ilişki analiz edilmiştir. Elde edilen veriler SPSS 25.0 ve Stata 14.0 programlarında analiz edilmiştir. Buna göre araştırmada verileri alınan 21 finansal kiralama şirketi Tablo 4.1'de gösterilmiştir.

Tablo 4. 1. Araştırma veri setine ilişkin Borsa İstanbul'daki finansal kiralama şirketleri

A&T FİNANSAL KİRALAMA A.Ş
AK FİNANSAL KİRALAMA A.Ş
ALTERNATİF FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.
ANADOLU FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.
ARI FİNANSAL KİRALAMA A.Ş
BNP PARIBAS FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.
BURGAN FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.
DE LAGE LANDEN FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.
DENİZ FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.

GARANTİ FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.
HALK FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.
ING FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.
İŞ FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.
MERCEDES BENZ FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.
PERVİN FİNANSAL KİRALAMA A.Ş
QNB FİNANS FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.
SIEMENS FİNANSAL KİRALAMA A.Ş.
ŞEKER FİNANSAL KİRALAMA AŞ.
VAKIF FİNANSAL KİRALAMA A.Ş
VFS FİNANSAL KİRALAMA A.Ş
YAPI KREDİ FİNANSAL KİRALAMA A.O.

4.5. Veri Seti

Araştırmada veri seti olarak BDDK tarafından listelenen 21 finansal kiralama şirketin 2012-2021 yılları arasındaki verileri, şirketlerin internet sitelerinden bağımsız denetim raporlarından ve faaliyet raporlarından elde edilmiştir. Sonrasında elde edilen veriler ile literatürde yer alan çalışmalardan esinlenerek değişkenler oluşturulmuştur. Araştırma veri setindeki değişkenlerin kısaltmaları ve açıklamaları Tablo 4.2'de verilmiştir.

Tablo 4. 2. Araştırma veri seti değişkenleri

Seri	Değişkenler
ybo	Yönetim kurulu bağımsız üye sayısı
ceo	Yönetim kurulu başkanı ve genel müdürün aynı kişi olması
yko	Yönetim kurulunda kadın üye sayısı
dku	Denetim komite üye sayısı
kyk	Kurumsal yönetim komitesi
kyy	Kurumsal yatırımcı yüzdesi
hao	Halka açıklık oranı
yas	Yaş
fko	Finansal kaldıraç oranı
byk	Büyüklük
roa	Aktif karlılığı
roe	Özsermaye karlılığı

Türkmen (2019) yönetim kurulundaki çeşitlilik ile finansal performans etkisini incelediği çalışmasında aktif karlılık oranı (roa), yönetim kurulundaki bağımsız üye (ybo), kadın üye (yko), yabancı üye, şirket yaşı (yas), toplam varlıklar (buy), finansal kaldıraç oranı (fko) ve yıl değişkenlerini kullanmıştır. Tuan ve Oğur (2022) denetim komitesi üye sayısının (dku) ve kurumsal yönetim (kyk) ve kurumsal yatırımcı (kyy) değişkenlerinin finansal raporlama ve şirket performansına etkisinin olduğunu rapor etmişlerdir. Campbell ve Vera (2008) İspanya'da yapmış olduğu çalışmada, yönetim kurulu üye sayısının işletme performansı ve özsermaye performansıyla (roe) ilişkili olduğunu rapor etmişlerdir. Aygün (2010) Yönetim kurulu başkanı ve genel müdürün aynı kişi olması (ceo) ile işletme performansının ilişkili olduğunu rapor etmiştir. Türkmen (2019) halka açıklık oranının (hao) ve yönetim kurulunda bağımsız üye sayısının artmasının (ybo) şirketim finansal performansı ile ilişkili olduğunu rapor etmiştir. Yukarıdaki tabloda yer alan değişkenlerden ilk olarak YBO (Yönetim Kurulu Bağımsızlık Oranı) değişkeni, yönetim kurulu bağımsız üyelerin, yönetim kurulu üye sayısına bölünmesi ile elde edilmiştir. CEO (Tepe İkilemi) değişkeni için

şirketin yönetim kurulu başkanı ve şirketin genel müdürü aynı kişi olması durumunda 1, aynı kişi değilse 0 şeklinde nitelendirilmiştir. YKO (Yönetim Kurulu Kadın Üye Oranı) değişkeni ise yönetim kurulu kadın üyelerinin, yönetim kurulu üye sayısına bölünmesiyle bulunmuştur. DKU (Denetim Komitesinin üye sayısı KYK (Kurumsal Yönetim Komite) değişkenleri sırasıyla denetim komitesi ve kurumsal yönetim komite üye sayısı bulunan şirketlere 1, olmayan şirketlere de 0 KYY (Kurumsal Yatırımcı Yüzdesi) ve HAO (Halka Açıklık Oranı) değişkenleri şirketlerin faaliyet raporlarında ortaklık yapıları dikkate alınarak elde edilmiştir. Yaş (Şirket Yaş)ve FKO (Finansal Kaldıraç Oranı) değişkeni toplam borçların aktif toplamına bölünmesiyle elde edilmiştir. BYK (Şirket Büyüklüğü) değişkeni şirketlerin aktif toplamının logaritması alınarak bulunmuştur. (ROA), dönem net karın toplam varlıklara bölünmesiyle elde edilmiştir. Özsermaye karlılığı Son olarak (ROE) ise dönem net karının özsermaye bölünmesiyle elde edilmiştir.

4.6. Literatür Taraması

Finansal kiralama şirkerlerinin performansı ile kurumsal yönetim uygulamaları arasındaki ilişki ile ilgili olan taraması sonuçları Tablo 4.3'te verilmiştir.

Tablo 4. 3. Finansal kiralama şirketlerinin performansı ile kurumsal yönetimin uygulamaları arasındaki ilişkili ile ilgili literatür taraması

Yıl	Yazarı	Bulguları
2011	Kronke	Finansal kiralama ve özelliklerine yönelik yapmış olduğu çalışmada, finansal kiralama şirketlerinde kurumsal yapının hem kurulmasının, hem de yönetilmesinin şirketlerin mali sağlığı ve karlılığı için hayati önem taşıdığını ifade etmiştir.
2013	Mathenge	Kurumsal yönetim uygulamalarını Kenya'daki kiralama şirketlerinde incelemiştir. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre kurumsal yönetim, işletme performansını yükseltmekte ve

		işletmeye pozitif değer katmaktadır.
2013	Penttiene	Finasal kiralama kontratlarının teorik olarak incelemesine yer vermiş olduğu çalışmasında, kurumsal yapının önemini vurgulamış ve finansal kiralama işlemlerinde belirli bir kurumsal yapı ve uygulamalara gerek olduğunu vurgulamıştır.
2015	Bolea ve Cosma	Finansal kiralamayı modern işletme finansman yöntemi olarak nitelendirmişlerdir. Çalışmada teorik olarak ele alınan finansal kiralama işlemlerinde, kurumsal olarak belirli bir yapıya ihtiyaç duyulduğu rapor edilmiştir.
2016	Parlinska ve Avetisyan	Finansal kiralamanın Avrupa ve Ermenistan şirketlerinde hem yeniliği desteklediğini, hem de ekonomik anlamda performansı olumlu etkilediğini, ancak kurumsal yönetim uygulamalarıyla desteklenmesi gerektiğini rapor etmişlerdir.
2018	Kömeçoğlu ve Vuran	kurumsal yönetimin şirketin piyasa değerine pozitif etkisi olduğunu bildirmişlerdir.
2020	Vachal ve Talit	Kurumsal ve yönetimsel yapının orta ölçekli Çek şirketlerinde etkisini incelemiş ve finasal kiralama şirketleri de dahil olmak üzere, kurumsal yönetimin firma performansına önemli katkısı olduğunu belirtmişlerdir.
2020	Kurt	aktif karlılığı ile kurumsal yönetim göstergeleri arasında pozitif ilişki rapor etmiştir.
2022	Turnacıgil ve Karakuş	kurumsal yönetimin aktif karlılığa pozitif etkisini rapor etmişlerdir.

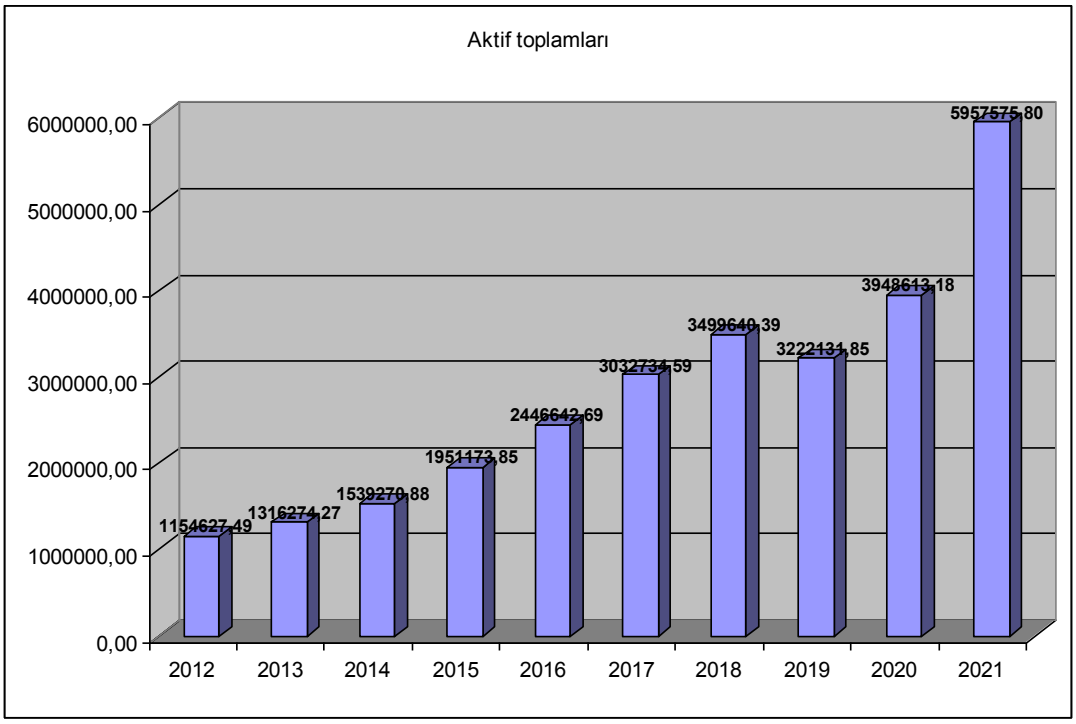
4.7. BULGULAR

Bu bölümde, BDDK tarafından listelenen finansal kiralama şirketlerinin 2012-2021 yılları arasındaki döneme ilişkin şirketlerin temel bilanço değerleriyle istatistiki verileri ve panel veri analizinde yapılan regresyon modeli analiz sonuçları verilmiştir.

4.7.1. Finansal Kiralama Şirketleri ile İlgili Temel Bilanço Göstergeleri

Araştırmanın bu bölümünde finansal kiralama şirketlerinin temel bilanço göstergelerinin 2012-2021 yılları arasındaki değerlerinin zaman içerisindeki değişimi ve tüm şirketlerin yıllık ortalamaları incelenmiştir. İlk olarak finansal kiralama şirketlerinin aktif toplamlarının 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi Şekil 4.1'te verilmiştir.

Şekil 4. 1. Finansal kiralama şirketlerinin aktif toplamlarının 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi (Bin TL)

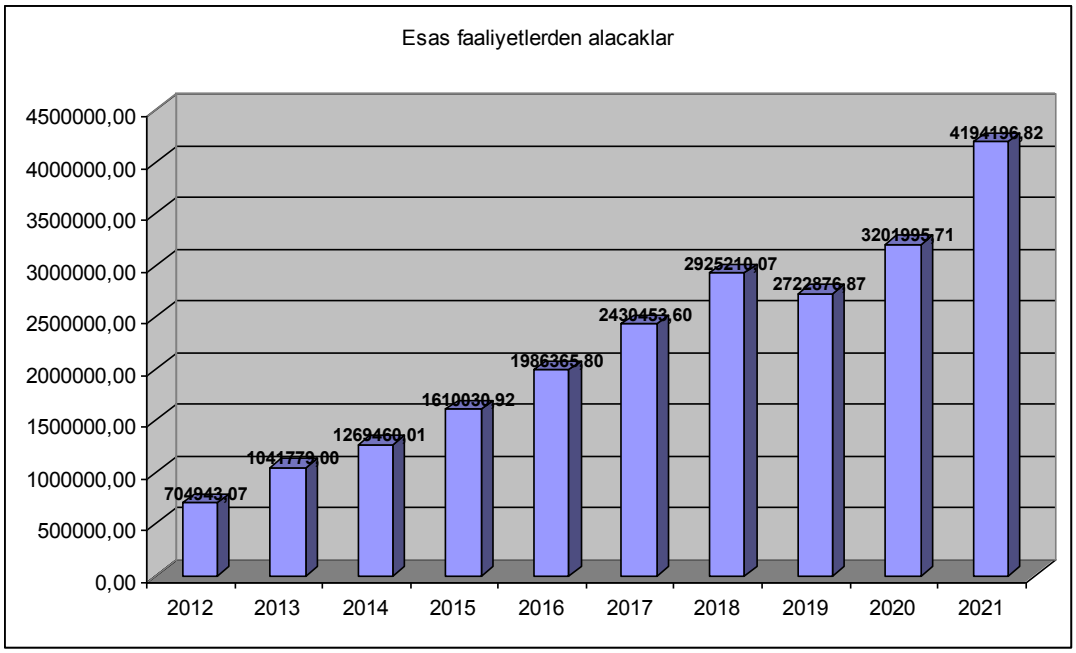

Şekil 4.1'te görüleceği gibi, finansal kiralama şirketlerinin aktif toplamları 2012 yılından itibaren bir artış trendi içerisinde olup, özellikle 2021 yılında çok ciddi bir artış gözlemlenmiştir. 2020 yılına kadar olan artış yıllık bazda düşük seyrederken,

2016 ve 2019 yıllarında artış hızı daha yüksek olmuş, 2021 yılında ise en yüksek değere erişmiştir. 2021 yılındaki bu artışı küresel anlamda Türkiye'nin sermaye hareketi merkezine dönüşmesi ve pandemi sonrası ekonomik döngüye bağlamak mümkündür.

Finansal kiralama şirketlerinin esas faaliyetlerden alacakları karların 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi Şekil 4.2'te gösterilmiştir.

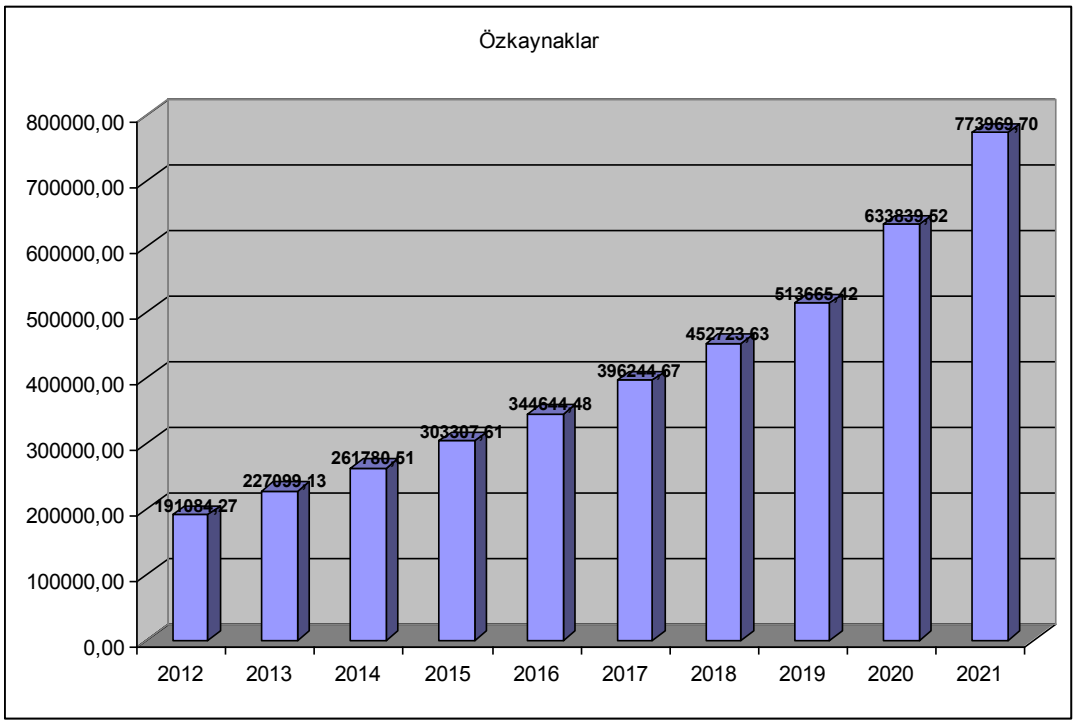
Şekil 4. 2. Finansal kiralama şirketlerinin esas faaliyetlerden alacakları karların 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi (Bin TL)

Şekil 4.2'te görüldüğü üzere, finansal kiralama şirketlerinin 2012-2021 yılları arasındaki esas faaliyetlerinden alacaklarının değişimi incelendiğinde ise 2019 yılında düşüş dışında, genel bir artış eğiliminin olduğu görülmektedir. 2012-2014 yılları arasındaki dönemde bu artış eğilimi oldukça düşük ivmeye sahipken, 2016 yılından 2021 yılına kadar 2019 yılı dışında yine artış eğilimi devam etmiştir. 2021 yılında ise incelenen tüm zaman dilimi içerisindeki en yüksek değerine ulaşmıştır.

Finansal kiralama şirketlerinin özkaynaklarının 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi Şekil 4.3'te verilmiştir.

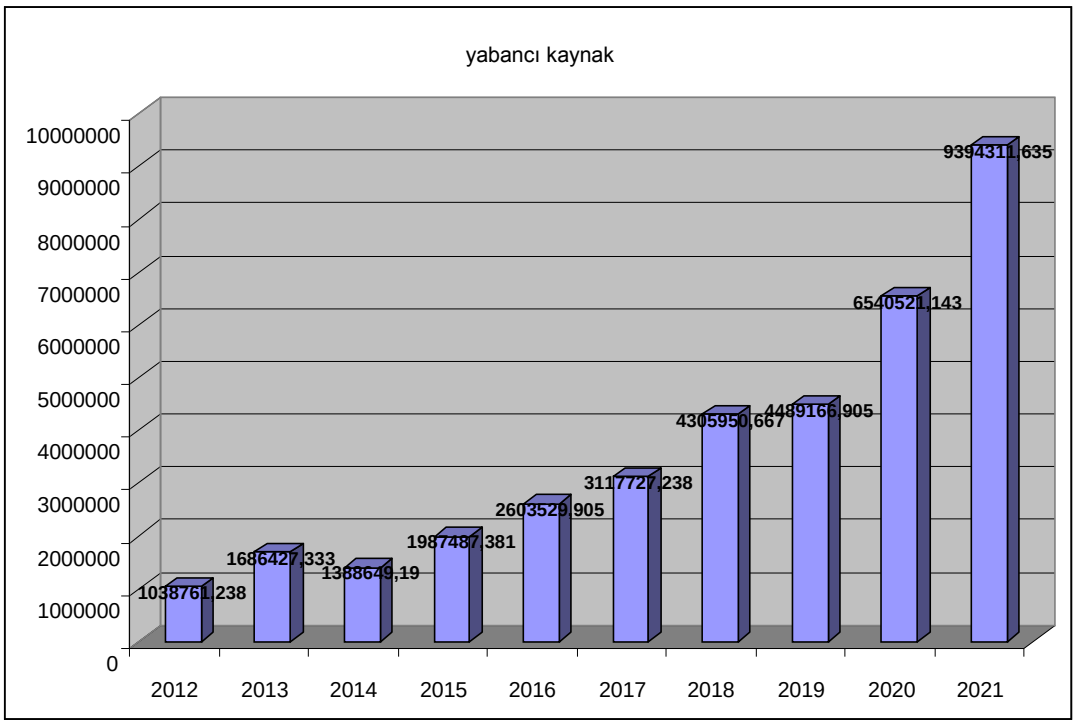
Şekil 4. 3. Finansal kiralama şirketlerinin özkaynaklarının 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi (Bin TL)

Şekil 4.3'e göre, özkaynak değişimi incelendiğinde, 2012 yılından 2021 yılına kadar düzenli bir artış görülmüştür. 2021 yılında hem pandemi ve üretimdeki aksamaların, hem de bunların ekonomi ve sektörler üzerinde yansımalarının finansal kiralama şirketleri üzerinde çok fazla etkili olmadığı ifade edilebilir.

Finansal kiralama şirketlerinin yabancı kaynak kullanımlarının 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi Şekil 4.4'da verilmiştir.

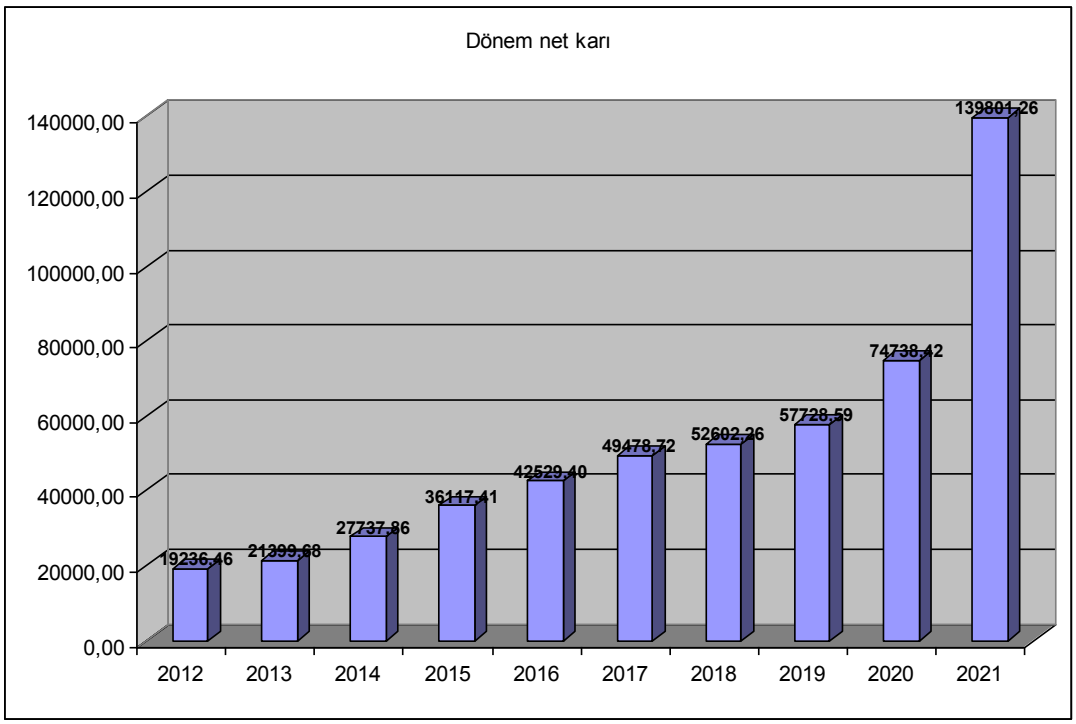
Şekil 4. 4. Finansal kiralama şirketlerinin yabancı kaynak kullanımlarının 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi (Bin TL)

Şekil 4.4'da görüleceği gibi, finansal kiralama şirketlerinin 2012-2021 yılları arasındaki yabancı kaynak kullanımı değerinin zaman içerisindeki değişimi incelendiğinde, özkaynaklara benzer bir dağılımın söz konusu olduğu görülmektedir. Burada da, 2020 yılında finansal kiralama şirketlerinin yabancı kaynak kullanım düzeyleri ciddi bir artış göstermiştir. Bu artış yaklaşık üç kata yakın bir değişimi ifade etmektedir. Zaman dilimi içerisinde 2014 yılında bir önceki yıla göre düşüş görülse de, bunun dışındaki tüm zaman dilimlerinde, bir önceki yıla göre genel bir artış trendi söz konusudur. Yabancı kaynak kullanımının 2021 yılında ciddi artış göstermesi ile özkaynak artışının da uyumlu olduğu görülmektedir. Bu artışın en önemli sebebi, Türkiye'ye 2021 yılında artan yabancı sermaye hareketidir. Yine Türkiye'de finansal kiralama oranlarının artışını da bu kapsamda değerlendirmek gerekir.

Finansal kiralama şirketlerinin dönem net karlarının 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi Şekil 4.5'de verilmiştir.

Şekil 4. 5. Finansal kiralama şirketlerinin dönem net karlarının 2012-2021 yılları arasındaki değerleri ve değişimi (Bin TL)

Şekil 4.5'ye göre, finansal kiralama şirketlerinin 2012-2021yılları arasındaki dönem net karları düzenli artış eğiliminde olmuştur. 2021 yılında ise özkaynaklar ve yabancı yükümlülükler ile uyumlu şekilde, dönem net karında çok ciddi bir artış olmuştur. Diğer bir ifadeyle, 2021 yılında finansal kiralama şirketlerinin bir önceki yıla göre dönem net karları çok ciddi şekilde artmıştır. Yine burada da, pandemi döneminde değişen ekonomik yapı ve şirketlerin yapısının etkisinin olduğunu ifade etmek mümkündür.

4.7.2. Finansal Kiralama Şirketleri ile İlgili Temel İstatistiki Veriler

Araştırma değişkenlerinin tanımlayıcı istatistikleri Tablo 4.4'te verilmiştir.

Tablo 4. 4. Araştırma değişkenlerinin tanımlayıcı istatistikleri

	Gözlem	Ortalama	Standart sapma
ybo	160	,84	,13
ceo	160	,11	,34
yko	160	,11	,15
dku	160	1,1	1,08
kyk	160	,94	1,21
kyy	160	,84	,32
hao	160	,07	,48
yas	160	21,26	8,74
fko	160	,87	,18
byk	160	6,50	1,08
roa	160	0,02	,03
roe	160	,14	,16

Bağımsız değişkenlerden yönetim kurulu bağımsız üye sayısı 0 ile 0,67 arasında değerler almakta olup, 0,84 ortalama değere sahiptir. Yönetim kurulu başkanı ile genel müdürün aynı kişi olması kukla değişkeni tüm yıllar için 0,11 değerinde olup, yönetim kurulundaki kadın üye sayısı 0 ile 0,62 arasında değişmektedir. Denetim komite üye ortalaması 1,1 değerine sahipken, değişim aralığı 0 ile 3 arasındadır. Kurumsal yönetim komitesi üye sayısı 0 ile 5 arasında değişmekte olup, ,94 ortalama değere sahiptir. Kurumsal yatırımcı yüzde ortalaması ,84 ortalamaya, halka açıklık oranı ,07 ortalamaya, yaş 21,26 ortalamaya, fko 0,87 ortalamaya ve byk 6,50 ortalamaya sahiptir.

Araştırmanın bağımlı değişkeni olan aktif karlılık serisi (roa) 0,00003 ile 0,34 arasında değer almaktadır ve 0,02 ortalama değere sahiptir. Özsermaye karlılığı (roe) ise 0,14 ortalama değere sahip olup, 0,0031 ile 1,59 arasında değer almaktadır.

Araştırma parametrelerinin normallik testi sonuçları Tablo 4.5'de verilmiştir.

Tablo 4. 5. Araştırma parametrelerinin normallik testi sonuçları

	Shapiro-Wilk	
	İstatistik	Anlamlılık Değeri
ybo	5,684	,000
ceo	6,726	,000
yko	5,388	,000
dku	1,604	,045
kyk	4,914	,000
kyy	8,958	,000
hao	10,645	,000
yas	4,280	,000
fko	8,763	,000
byk	5,059	,000
roa	9,877	,000
roe	9,687	,000

Normallik için yapılan Shapiro-Wilk testi sonuçlarına göre tüm değişkenlerin normal dağılıma sahip olduğu tespit edilmiştir.

Model içerisindeki parametreler arasında hataların bağımsızlığı için yapılan Durbin-Watson test sonuçları Tablo 4.6'de verilmiştir.

Tablo 4. 6. Model içerisindeki parametreler arasında hataların bağımsızlığı için yapılan Durbin-Watson test sonucu

Model	**Düzeltilmiş R**	**Durbin- Watson Testi**
1	,23	2,23

Bir regresyon modelinde değişkenler arasındaki hataların bağımsız olması gerekir. Bunun test edilmesi için yapılan Durbin Watson test sonucunda, elde edilen değerin 1,5 ile 2,5 arasında olması, değişkenlerin hata terimleri arasında ilişkinin olmadığını

ya da diğer ifadeyle, değişkenlerin hata paylarının bağımsız olduğunu göstermektedir (Kır ve Talebi, 2013, s. 61). Araştırma için hesaplanan 2,23 değeri bu aralık içerisinde olduğundan, hataların bağımsız olduğu saptanmıştır.

Araştırma değişkenleri için Varyans Arttırıcı Faktör (VIF) analiz sonuçları Tablo 4.7'de verilmiştir.

Tablo 4. 7. Araştırma değişkenleri için Varyans Arttırıcı Faktör (VIF) analiz sonuçları

	Varyans Arttırıcı Faktör -VIF
ybo	1,53
ceo	1,14
yko	1,28
dku	1,20
kyk	1,13
kyy	1,14
hao	1,16
yas	1,11
fko	1,07
byk	1,14
roa	1,96
roe	2,02

VIF değerlerine bakıldığında, Tablo 4.7'de görüleceği gibi, tüm değerler 10'un altındadır. Dolayısıyla araştırma verileri arasında çoklu bağlantı probleminin olmadığı görülmüştür (Büyükuysal ve Öz, 2016, s. 111).

4.7.3. Panel Veri Regresyon Sonuçları

Devam eden bölümde panel veri analizi sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilmiş ve analiz sonuçları verilmiştir.

4.7.3.1. Panel Veri Analizi

Panel veri analizi şirketlerin, ülkelerin ya da endüstrilerin değişkenlerini analiz etmekte kullanılan yöntem olup, zaman serileri ile kesitleri birleştirmektedir. Panel veri analiziyle daha fazla değişken kullanarak daha doğru veriler sağlanmaktadır. Bu yöntemde parametreler arasındaki doğrusal ilişkiyi azaltan ve verimliliği artıran bir yaklaşım söz konusudur (Çelik ve Kıral, 2020, s. 7).

4.7.3.2. Panel Veri Regresyon Analizi

Panel veri analizi Havuzlanmış En Küçük Kareler yöntemine dayanarak, sabit ve tesadüfi etkileri ölçmektedir. Bu analizde değişkenler arasında birim kök içerenlerin olmaması ve yatay kesit bağımlılığının olmaması gerekir (Önder ve Özbek, 2018).

Aktif karlılığı (roa) için Hausmann Testi sonuçları Tablo 4.8'de verilmiştir.

Tablo 4. 8. Aktif karlılığı (roa) için Hausmann Testi sonuçları

	Sabit etkiler	**Rassal etkiler**	**Fark**	**Standart Hata**
ybo	,0437	,0339	,0098	,0088
ceo	-,0067	-,0065	-,0002	,0016
yko	,0838	,0714	,0124	,0054
dku	-,0020	-,0033	,0013	,0006
kyk	,0035	,0035	,00007	,0009
kyy	-,0172	-,0161	-,0011	,0021
hao	-,0038	-,0038	-,0045	,0015
yas	-,0008	-,0008	-,0007	,0002
fko	,0235	,0235	,0165	,0043
byk	-,0150	-,0150	-,0076	,0043
Prob>chi2 = 0.35				

Panel veri analizinde, rassal etki ya da sabit etki modellerinden hangisinin geçerli olduğunu bulabilmek için, Hausmann testi yapılmaktadır (Çoban, 2020, s. 66).

Hausmann testi sonuçlarına göre p değeri 0.05 sınırının üzerinde olduğu için rassal etkiler modeli tercih edilmiştir.

Aktif karlılığı (roa) için rassal etkiler analizi sonuçları Tablo 4.9'da verilmiştir.

Tablo 4. 9. Aktif karlılığı (roa) için rassal etkiler analizi sonuçları

	Katsayı	**Anlamlılık değeri**
ybo	,0339	0,086
ceo	-,0065	0,352
yko	**,0714**	**0,000**
dku	-,0033	0,134
kyk	,0035	0,098
kyy	**-,0161**	**0,029**
hao	-,0045	0,367
yas	**-,0007**	**0,024**
fko	,0165	0,207
byk	**-,0076**	**0,015**
Sabit	,0742	0,003
Prob>chi2 = 0.000		

Rassal etkiler, bir regresyon analizinde ya da panel veri analizinde, değişkenler arasındaki ilişkinin tesadüfi gerçekleştiğini varsayan yöntemdir (Bal ve Özdemir, 2017, s.91). Aktif karlılığı (roa) için rassal etkiler analizi sonuçlarına göre aktif karlılığı üzerinde yko, kyy, yas ve byk serilerinin etkisi anlamlıdır. Regresyon katsayılarına göre roa üzerinde yko pozitif etki yaparken; kyy, yas ve byk serilerinin etkisi negatif yöndedir. Regresyon için hesaplanan olasılık değeri, modelin kullanılabilir olduğunu göstermektedir.

Aktif karlılığı (roa) için sabit etkiler analizi sonuçları Tablo 4.10'da verilmiştir.

Tablo 4. 10. Aktif karlılığı (roa) için sabit etkiler analizi sonuçları

	Katsayı	Anlamlılık değeri
ybo	**,0437**	**0,045**
ceo	-,0067	0,351
yko	**,0838**	**0,000**
dku	-,0020	0,378
kyk	,0035	0,121
kyy	**-,0172**	**0,026**
hao	-,0038	0,464
yas	**-,0008**	**0,020**
fko	,0235	0,089
byk	**-,0150**	**0,006**
Sabit	,1154	0,003
Prob > F = 0.0013		

Sabit katsayılı bir model, modelin sabit bir eğime ve eksene sahip olduğu anlamına gelir. Bu modelde önemli ülke veya zaman etkilerini tespit etmek mümkün değildir. Klasik en küçük kareler yöntemi tüm verilerin birleştirilmesiyle uygulanır, bu nedenle birleştirilmiş olarak da adlandırılır (Bal ve Özdemir, 2017, s.91). Aktif karlılığı (roa) için sabit etkiler analizi sonuçlarına göre aktif karlılığı üzerinde ybo, yko, kyy, yas ve byk serilerinin etkisi anlamlıdır. Regresyon katsayılarına göre roa üzerinde ybo ve yko pozitif etki yaparken; kyy, yas ve byk serilerinin detkisi negatif yöndedir. Regresyon için hesaplanan olasılık değeri, modelin kullanılabilir olduğunu göstermektedir. Hausmann testi sonuçlarına göre p değeri 0.05 sınırının üzerinde olduğu için rassal etkiler modeli tercih edilmiştir. Sonuç olarak sabit etki model sonuçları reddedilmiştir.

Özsermaye karlılığı (roe) için sabit etkiler analizi sonuçları Tablo 4.11'de verilmiştir.

Tablo 4. 11. Özsermaye karlılığı (roe) için sabit etkiler analizi sonuçları

	Katsayı	**Anlamlılık değeri**
ybo	,2583	0,821
ceo	-,0413	0,274
yko	**,3960**	**0,000**
dku	-,0142	0,241
kyk	,0167	0,166
kyy	-,0674	0,098
hao	-,0286	0,299
yas	-,0030	0,092
fko	,0098	0,893
byk	,0448	0,115
Sabit	-,0831	0,675
Prob > F = 0.0092		

Özsermaye karlılığı (roe) için sabit etkiler analizi sonuçlarına göre roe üzerinde sadece yko serisinin etkisi anlamlı ve pozitif yöndedir. Ancak diğer değişkenlerin roe üzerinde etkisi anlamlı değildir.

Özsermaye karlılığı (roe) için rassal etkiler analizi sonuçları Tablo 4.12'de verilmiştir.

Tablo 4. 12. Özsermaye karlılığı (roe) için rassal etkiler analizi sonuçları

	Katsayı	Anlamlılık değeri
ybo	,0012	0,991
ceo	-,0405	0,261
yko	**,4034**	**0,000**
dku	-,0157	0,172
kyk	,0135	0,220
kyy	-,0707	0,065
hao	-,0293	0,259
yas	-,0028	0,072
fko	,0149	0,827
byk	,0123	0,489
Sabit	,1287	0,353
Prob > Chi = 0.000		

Özsermaye karlılığı (roe) için rassal etkiler analizi sonuçlarına göre roe üzerinde sadece yko serisinin etkisi anlamlı ve pozitif yöndedir. Ancak diğer değişkenlerin roe üzerinde etkisi anlamlı değildir. Burada genel olarak modelin anlamlılık düzeyi sabit etkiler modelinden farklı olarak anlamlıdır. Hausmann testi sonuçlarına göre p değeri 0.05 sınırının üzerinde olduğu için rassal etkiler modeli tercih edilmiştir. Sonuç olarak sabit etki model sonuçları reddedilmiştir.

Sonuç olarak araştırmada elde edilen bulgular, literatürde H1 için, yani aktif karlılığı için kurumsal yönetim uygulamalarının anlamlı etkisini ortaya koyması bakımından uyumludur (Turnacıgil ve Karakuş, 2022; Kurt, 2020; Kömeçoğlu ve Vuran, 2018). Yine H2 bakımından araştırma sonuçları, literatürde kurumsal yönetim uygulamalarıyla özsermaye karlılığı arasındaki ilişkinin anlamlı olduğunu ortaya koyan çalışmalarla uyumludur (Turnacıgil ve Karakuş, 2022; Kömeçoğlu ve Vuran, 2018).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Finansal kiralama bir finansal şirketin herhangi bir varlığı finansal gelir elde etmek için ekonomik olarak kiralama sürecini ifade etmektedir. Bu bakımdan finansal kiralama hem kiralayan bakımından gelir sağlamakta, hem de kiracı tarafından düşük giderle üretim girdisi sağlamaktadır.

Kurumsal yönetim ise bir kurumun tüm paydaşlarına karşı vermiş olduğu güveni temsil etmektedir. Kurumsal yönetim bu bakımdan, kurum içerisindeki süreçlerin ve örgütsel yapının sağlamlığını ve yönetimin düzenini de ortaya koyan bir kavram olarak tanımlanabilir.

Her ne kadar kurumsal yönetim ve uygulamaları işletmelerin küresel piyasalarda rekabet etme güçlerini ve karlılıklarını olumlu yönde etkilese de, araştırmada elde edilen sonuçlar, daha çok aktif karlılık üzerinde bu etkinin olduğunu göstermektedir. Elde edilen sonuçlara göre yönetim kurulunda kadın üye sayısı, aktif karlılık üzerinde pozitif etkiye sahiptir. Kurumsal yatırımcı yüzdesi, yaş ve büyüklük serilerinin aktif karlılık üzerindeki etkisi ise negatif yöndedir. Özsermaye karlılığı üzerinde ise sadece kadın üye sayısı pozitif etki etse de, genel olarak modelin açıklama gücünün düşük olduğunu ve anlamlılık sınırının altında kaldığını ifade etmek mümkündür.

Elde dilen sonuçlara göre özsermaye karlılığı üzerinde sadece yönetim kurulunda kadın üye sayısı pozitif etkiye sahip olup, kadın üye sayısı hem aktif karlılık, hem de özsermaye karlılığının ikisine etki eden, araştırmadaki tek kurumsal yönetim değişkenidir. Her iki performans göstergesinde de, yönetim komitesinde kadın üye sayısının yüksek olması, kurumsal yönetim açısından pozitif ve olumlu bir durum olarak görülmektedir.

Aktif karlılık üzerinde kurumsal yatırımcı yüzdesi, yaş ve büyüklüklerin negatif yönde etki etmesinin de pek çok sebebi olabilmekle birlikte, ülkemizde genel olarak halka açık şirketlerin hem yönetimde, hem de borsada kısa vadede karlılık ve yatırım yapmalarıyla ilişkili olabilir. Borsa İstanbul diğer dünya borsalarıyla kıyaslandığında, ortalamanın üzerinde yabancı yatırımcıya sahiptir. Bu durum, kurumsal yönetim uygulamalarının aslında üzerinde en fazla durduğu ve önem

verdiği konulardan birisi olan özsermaye etkinliğinin yeterli düzeyde uygulanmamasına sebep olabilir.

Sonuç olarak kurumsal yönetim uygulamaların yönetim kurulunun bağımsızlığını etkileyen unsurların finansal kiralama şirketlerinin performansını etkilediği istatiksel olarak tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen sonuçlar literatürdeki bazı çalışmalarla uyumludur. İncelenen sektörün elde edilen bulgular üzerinde etkisi olduğu açıktır. Araştırmanın kapsamı genişletilerek ve daha uzun dönem inceleme yapılarak araştırmanın geliştirilebileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Akdoğan, N. Aktaş, R. Deran, A. Erhan, D. ve Acar, V. (2011). *Sektörel Muhasebe.* Ankara: Gazi Kitapevi

Akgün, M. TEMÜR, A. S. (2016). BIST ulaştirma endeksine kayitli şirketlerin finansal performanslarinin TOPSIS yöntemi ile değerlendirilmesi. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, *12*(12), 173-186.

Aktan, C. C. (2006). *Kamu Mali Yönetiminde Stratejik Planlama ve Performans Esaslı Bütçeleme*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 39.

Aktaş, R. (2004). Muhasebe standartları ve yönetişim. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi Özel Sayısı:* 1st International Accounting Conference on the Way to Convergence, 64.

Akyıldız, M. K. (2014). Yatırım Fonlarında Kurumsal Yönetim İlkelerinin Uygulanması. *Sermaye Piyasası Kurulu Kurumsal Yatırımcılar Dairesi*

Akyüz, B. (2009). Kurumsal Yönetim ve Türkiye'de Kurumsal Yönetim Düzenlemeleri. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, 53-81.*

Arı, M. 2008. *Finansal Raporlamada Güvenilirlik,* Ekin Yayınevi, Bursa.

Arıkboğa, F. Ş. ve Menteş, A. (2012). Türkiye'de kurumsal yönetişim iklimi. *İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Mecmuası*. 59 (2), 85-120.

Aydın, N. Coşkun, M. Bakır, H. Ceylan, A. ve Başar, M. (2004). *Finansal Yönetim.* Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Aydoğdu, T. (2017). *Finansal Kiralama Sisteminde Satış Ve Geri Kiralama İşlemleri,* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Ticaret Üniversitesi, İstanbul.

Bal, H. ve Özdemir, P. (2017). Kurumlar Ve Ekonomik Gelişme: Panel Veri Analizi İle Bir Değerlendirme. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 9(1), 80-104.

Baştürk, F. (2008). Finansal Kiralama Sözleşmesinin Şekli ve Tescili veya Şerhi. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, *57*(4), 99-133.

Bolea, A., & Cosma, R. (2015). Leasing as a modern form of business financing. *Progress in economic sciences*, *2*, 295-307.

Bucata, G.(2018). The Challenges of Organizational Management. *Land Forces Academy Review*, 4(92), 275-281.

Büyükuysal, M. Ç. ve Öz, İ. İ. (2016). Çoklu Doğrusal Bağıntı Varlığında En Küçük Karelere Alternatif Yaklaşım: Ridge Regresyon. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi ,* 6 (2) , 110-114.

Campbell, K. ve Mínguez-Vera, A. (2008). Gender diversity in the boardroom and firm financial performance. *Journal of Business Ethics*. 83(3):435-45.

Can, R. ve Başaran, N. (2020). Yeni Bir Finansman Modeli: Kitle Fonlaması. *Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 4(2), 55-66.

Çelik, C. ve Kıral, G. (2020). Panel Verileri İle Türkiye'de Konut Fiyatlarını Etkileyen Faktörlerin Tespiti ve Yapay Sinir Ağları Yaklaşımı. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 11 (2) , 1-21.

Cengiz, V. ve Karacan, R. (2015). Gelişmekte Olan Ülkelere Yönelik Sermaye Hareketleri ve Ekonomik Sonuçları. *International Journal of Economic and Administrative Studies,* 8(15), 327-344.

Ceylan, A. (2001). *İşletmelerde Finansal Yönetim*. Bursa: Ekin Kitabevi.

Çondur, F. Evlimoğlu, U. Bozdağlıoğlu, E. Y. (2008). Finansal Yenilikler Kapsamında Leasingin Kobi'lerde Kullanımına İlişkin Bir Araştırma. *Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 4(4), 1-26.

Darman, G. M. (2009). *Kurumsal Yönetim Uygulamalarında Yakınsamaya Hukuksal Düzenleme ve Piyasa Dinamiklerinin Etkisi*. Doktora Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Demirel, D. (2013). Hesap Verebilirlikte Denetimin Yeni Rolü. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 17(2), 361-378.

Demirel, Y. (2014). Yönetim kurulu yapısının şirkete getirdiği fırsat ve tehditler: eBay örneği. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi İşletme İktisadı Enstitüsü Yönetim Dergisi*, *25*(76). 232 - 264.

Demirkıran, Ö. Eser, H. B. ve Keklik, B. (2011). Demokrasinin Tabana Yayılması, Yönetimde Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik Bağlamında Bilgi Edinme Hakkı Kanunu. *Akdeniz Üniversitesi Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi,* 3(2), 169-192.

Dinç, E. & H. Abdioğlu. (2009). İşletmelerde Kurumsal Yönetim Anlayışı ve Muhasebe Bilgi Sistemi İlişkisi: IMKB – 100 Şirketleri Üzerine Ampirik Bir Araştırma. *Balıkesir Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi.* 12 (2):157-184.

Dinçer, H. (2013). Finansal Kiralama Kapsamındaki Satıp Geri Kiralama İşlemlerine İlişkin Vergi İstisnaları. *Vergi Dünyası Dergisi*, 1-7.

Ege, İ. Topaloğlu, E. E. ve Özyamanoğlu, M. (2013). Finansal performans ile kurumsal yönetim notları arasındaki ilişki: bıst üzerine bir uygulama. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi,* 5 (9), 100-117.

Ergincan, Y. ve Gürbüz, A. O. (2004). *Kurumsal Yönetim: Türkiye'deki Durumu ve Geliştirilmesine Yönelik Öneriler.* İstanbul: Literatür Yayınları.

FKB (2022). Finansal Kurumlar Birliği Finansal Kiralama Sektörü İşlemleri Özet Raporu

Giuseppe, M. (2017). Dealing with Fairness in Public Policy Analysis A Methodological Framework. European Commission, Joint Research Centre

Gökbulut, R. İ. (2017). *Türkiye'de Leasing Sektörünün Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri.* İstanbul: Arı Sanat Yayınları. İstanbul.

Gökgöz, A. (2012). Küresel finansal krizin muhasebe temelli nedenleri bağlamında kurumsal yönetim ve muhasebe meslek etiğinin önemi. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26 (3-4), 313-331.

Gönen, S. ve Akça, N. (2014). Finansal Kiralama İşlemlerinin TMS 17 Kiralama İşlemleri Standardı ve Vergi Usul Kanunu Açısından Muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe Finansman Dergisi,* 71-94.

Günay, B. (2013). *Türkiye'de Leasing Ve Leasing Şirketlerinin Etkinliklerinin Vza İle Ölçülmesi.* (Yüksek Lisans Tezi), Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

İşcan, F. ve Kayğın, E. (2009). Kurumsal yönetişim sürecinin gelişimi üzerine bir araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 13 (2), 213-224.

Kandemir, C. ve Kandemir, Ş. (2012). Enron Olayı'nı Dogru Okumak-Ii: Kıssadan Hısseler. *Muhasebe ve Denetime Bakış,* 85-106.

Karabıçak, M. (2009). Uluslararası Yabancı Sermaye Akımlarının Türkiye Ekonomisinin Küresel Rekabet Gücü Üzerindeki Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 14(1), 137-149.

Karabıyık, S. (2011). *İç Denetimde Risk Yönetimi*. Doktora Tezi, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.

Karaca, S. (2010). Uluslararası Sermaye Hareketleri ve Kriz Sonrası Görünüm. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1(2010), 157-173.

Kılıç, U. H. (2014). *KOBİ Sahipleri ve Finançı OLmayan Yöneticiler İçin Finans.* Ankara, Türkiye: Sinemis, *14*(3), 214-230.

Kır, C. ve Talebi, N. (2013). "Türkiye'de Sigorta Şirketlerinin Yönetim Kurulu Üye Sayısını Etkileyen Faktörler", *Anadolu Bil Meslek Yüksekokul Dergisi*, 29-30.

Kırılmaz, M. ve Atak, F. (2015). Kamu Mali Yönetiminde Şeffaflık ve Hesap Verebilirlik Araçları: Faaliyet Raporları. *Ombudsman Akademik Dergisi*, 2(3), 189-217.

Kırlıoğlu, H. ve Öztaş, S. (2015). Türkiye'de Finansal Kiralama İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies,* 1-21.

Kırpıcı, B. (2001). *Herşey Mezopotamya'da başladı-leasing evrimi*. Leasing Dünyası(2), 7.

Kömeçoğlu, E. ve Vuran, B. (2018) "Kurumsal Yönetim ile Firma Karlılığı Arasındaki İlişki: Borsa İstanbul'da Bir Uygulama" *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(4): 704-713.

Kondak, N. (2002). *İşletmelerde Finans Sorunu ve Çözüm Yolları*. İstanbul: Der Yayınları.

Konik, H. (1995). *İktisadi Kalkınmanın Finansmanı Sürecinde Menkul Kıymetler Piyasalarının Yeri.* İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi.

Kraemer-Eis, H. ve Lang, F. (2012). The importance of leasing for SME finance. European Investment Fund (EIF)

Kronke, H. (2011). *Financial leasing and its unification by UNIDROIT-General report.* Unif. L. Rev., 1(1), 23-44.

Kurt, A. (2020). Kurumsal Yönetim Derecelendirme Notlarının Şirketlerin Karlılık Oranları (Aktif Karlılığı ve Özkaynak Karlılığı) Üzerindeki Etkisi. International *Social Mentality and Researcher Thinkers Journal,* 6(37). 1943-1953.

Kurt, M. ve Kayacan, M. (2005). Kurumsal Yönetimde Finansal ve Yönetsel Konular: "Kurumsal Yönetim İlkeleri"nin İçerik Analizi. *TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, Ankara,* 349-362.

Kyriacou, A. P. (2008). Defining Accountability. *Background paper prepared for Aids Accountability International (AAI) workshop* 12-13,

Maria, M. (2012). Leasing as an alternative source of financing. International Hellenic University, *Banking and Finance Program.*

Mathenge, G. D. (2013). Corporate Governance and Organizational Management: An Ethical Perspective of the Challenges Facing Effective Corporate Management in Kenyan State Owned Enterprises (SOEs). *Global Journal of Management and Business Research Administration and Management,* 13(10), 43-53.

Menteş, A. (2009). *Kurumsal Yönetişim ve Türkiye Analizi.* İstanbul: Derin Yayınları.

Mirze, S. K. ve Ülgen, H. (2006). *İşletmelerde Stratejik Yönetim. İstanbul*: Literatür Yayınları.

Moradi, A. M. ve Beigi, N. A. K. (2020). Investigating, identifying and evaluating organizational and infrastructural strategic factors affecting organizational management processes from the perspective of productivity management. *Annals of Management and Organization Research*, 1(4), 285-305.

Nas, T. İ. Şahin, K. T. ve Okan, T. (2013). Kurumsal Yönetim ve Çokuluslu İşletmelerin Strateji Tercihleri. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* 27 (4), 210-228.

Ngatikoh, S. Kumorotomo, W. ve Retnandari, N. D. (2019). Transparency in Government: A Review on the Failures of Corruption Prevention in Indonesia. *In Annual Conference of Indonesian Association for Public Administration (IAPA 2019).*

OECD, (2015). *Kurumsal Yönetim İlkeleri. OECD'nin G20 Bakanlar ve Merkez* Bankası Başkanlarına Raporu.

Ömür, G. A. (2010). İş ahlakı perspektifinde yatırımcı için kurumsal yönetimin şeffaflık ilkesinin önemi. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi,* 43, 163-175.

Önder, F. ve Özbek, S. (2018). Yatırım Tasarruf Eşitsizliği: Yatay Kesit Bağımlılığı Altında Panel Eş-Bütünleşme Testi. *ICPESS 2018 PROCEEDINGS.*

Özbek, Ç. (2012). *İç Denetim: Kurumsal Yönetim, Risk Yönetimi, İç kontrol.* İstanbul: Türkiye İç Denetim Enstitüsü Yayınları.

Öztaş, S. (2010). *Finansal Kiralama İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi.* SAÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Öztaş, S. ve Burak, E. (2014). Türkiye'de Faaliyet Kiralaması (Operasyonel Leasing). *Kırklareli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*

Pamukçu, F. & Çakmak, M. (2017). Uluslararası Ticarette Finansal Kiralama İşlemleri ve Muhasebeleştirilmesi. *Marmara Üniversitesi Öneri Dergisi,* 245-267.

Pamukçu, F. (2011). Finansal Raporlama ile Kamuyu Aydınlatma ve Şeffaflıkta Kurumsal Yönetimin Önemi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi* , (50) , 133-148 .

Parlińska, A. ve Avetisyan, L. (2016). The Role of Leasing In Financing of Innovation In Europe And Armenia. *Polityki Euopejskie,* 16(65), 56-69.

Penttinen, J. (2013). Theory of Financial Lease Contracts Why all capital goods are not leased. *University of Helsinki Faculty of Social Sciences Department of Political and Economic Studies.*

Sakarya, Ş. (2002). *Şirket Birleşmelerinde Firma Değerinin Tespiti ve Yönetimi: Akçansa Örneği*. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Şentürk, F. (2016). Türk Vergi Mevzuatı Kapsamında Faaliyet *Kiralaması Yapan İşletmelerde Muhasebe Uygulamaları. İşletme Araştırma Dergisi,* 619-639

Şişman, D. Ve Şişman , M. (2017). Finansal kiralama ve ekonomi için önemi: Riskler ve avantajlar. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi,* 15(1), 145.

Şit, M. ve Şit, A. (2013). Türkiye'de Finansal Hizmetler Sektörünün Gelişimi: Finansal Kiralama Sektörü Örneği. *Dicle İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi,* 2(5), 35-47.

Tekin, M. (2003). *Üretim Yönetimi, Günay Ofset*. Baskı, Konya.

Topuz, M. (2013). 6361 Sayılı Finansal Kiralama, Faktoring ve Finansman Şirketleri Kanunu Çerçevesinde.

Tuan, K. ve Oğur, A. (2022). Denetim Komitesi Özelliklerinin Finansal Raporlama Şeffaflığına Etkisi: Kurumsal Yönetim Endeksinde Yer Alan Şirketler Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Social Research and Behavioral Sciences,* 8(17), 120-143.

Tuğlu, A. ve Atila, Ö. (2007). *Finansal Kiralama İşlemleri (2. b.). Ankara*: Yaklaşım Yayıncılık.

Türkmen, K. T. (2019). *Yönetim kurulu çeşitliliğinin finansal performansa etkisi: Bist 100 üzerine bir çalışma* TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesisosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Turnacıgil, S. Ve Karakuş, T. F. (2022). Kurumsal Yönetim Puanlarının İşletmelerin Aktif Karlılığı, Özsermaye Karlılığı Ve Borçlanma Düzeylerine Etkisi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 12(1), 145-159.

Tüsiad, (2002). *Kurumsal Yönetim En İyi Uygulama Kodu: Yönetim Kurulunun Yapısı ve İşleyişi.* İstanbul: Lebib Yalkın Yayımları.

Tüsiad, (2005). Sermaye Piyasaları İçin Örnek Şirket Yapısı Raporu. (Yayın No. TÜSİAD-T/2005-06/403), İstanbul.

Uyar, S. (2003). *Bankacılık Krizleri*. Ziraat Matbaacılık A. Ş.

Vachal, J. ve Talit, M. (2020). The Development of Organizational and Management Structures in Small-scale and Mid-scale Entrepreneurship in the Czech Republic. *SHS Web of Conferences* 73.

Varış, M. Küçükçolak, A. Erdoğan, O. ve Özer, L. (2001). Sermaye piyasalarında kurumsal yönetim ilkeleri. *İMKB Dergisi*, 5 (19), 129-168.

Yavuzaslan, S. ve Kalmış, H. (2016). İşletmelerin Kurumsal Yönetim Uygulamalarının Kar Yönetimi Üzerindeki Etkisi ve Borsa İstanbul A.Ş. Şirketleri Üzerinde Bir Uygulama. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14 (27), 353-384.

Yıldız, F. ve Yanık, A. (2013). Yükseköğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerin Muhasebe Ve Finansal Raporlama Standartları Hakkındaki Algıları: *Ampirik Çalışma ,Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17: 205-220.

Zengin, A. N. (2014). *Kurumsal Yönetim İlkeleri ve Borsa'da İşlem Gören Şirketlerin Kurumsal Yönetim İlkeleri Çerçevesinde Performanslarının Değerlendirilmesi.* Bahçeşehir Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi.

İnternet Kaynakları

Deloitte,2006,https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/mergers-and-acquisitions/topics/merger-and-acquisition-services.html

Onursal, E. (2001). Finansal Kiralama Yeterince Bilinmiyor.
http://archive.is/hPkbe#selection-189.0-1655.51 (erişim tarihi 22.12.21).

KGK. Kamu Gözetimi ve Muhasebe Denetim Standartları Kurumu: http://kgk.gov.tr/DynamicContentDetail/6651/TMS/TFRS-ve-TMS/TFRS-Yorumlar%C4%B 1 -nedir? (erişim tarihi:22.12.21)

KGK. Kamu Gözetimi ve Muhasebe Denetim Standartları Kurumu: Kamu Gözetimi Kurumu: https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duvurular/v2/TMS%20Sunumlar/TFRS%2016%20Kiralamalar.pdf (erişim tarihi:22.12.21).

KGK. TMS 17 Kiralama İşlemleri. www.kgk.gov.tr (erişim tarihi: 22.12.2021).

KGK. TFRS 16 Kiralamalar. www.kgk.gov.tr (erişim tarihi: 22.12.2021).

FKB. (2021). Finansal Kiralama Birliği. https://www.fkb.org.tr adresinden alındı.

OECD2002,https://www.oecd.org/education/skills-beyondschool/educationataglance2002-home.htm

OECD:2004,https://www.oecd.org/corporate/ca/corporategovernanceprinciples/31557724.pdf

OECD, 2005, https://www.oecd.org/about/34711139.pdf

TMS:17,https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/DynamicContentFiles/T%C3%BCrkiye%20Muhasebe%20Standartlar%C4%B1/TMSTFRS2011Seti/TMS17.pdf

TMS:1,https://www.kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TMS/TMS_1_Finansal%20Tablolar%C4%B1n%20Sunulu%C5%9Fu.pdf

TFRS:16. https://kgk.gov.tr/Portalv2Uploads/files/Duyurular/v2/TFRS/TFRS_16.pdf

213 sayılı Vergi Usul Kanunu (1961) T.C. Resmi Gazete, 10703, 4 Ocak 1961

VUK Mük. Md. 290, https://www.turkhukuksitesi.com/mevzuat.php?mid=7236

(http:// www.leasingportali.com/detayyeniportal.asp?id=18, 05.05.2015).

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ORCID	ORCID: 0000-0001-5834-340X
Adı Soyadı	Basim Mohammed Saeed Younus AMEEN
Doğum Yeri	Irak
Doğum Tarihi	

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Musul Üniversitesi
Fakülte	İdari ve İktisad Fakültesi
Bölüm	Bankacılık ve Finans

YÜKSEK LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Bankacılık ve Finans

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce	YDS (…..) YÖKDİL (….) TOEFL (….) EILTS (….)
…	

İLETİŞİM

Adres	
E-mail	baim1919@icloud.com